

wroclaw.pl

Czujka czuwa

Tlenek węgla, czyli czad to bardzo trujący gaz niewyczuwalny przez ludzkie zmysły. Pamiętaj: czujniki dymu i tlenku węgla mogą uratować życie.

str. 8

ISSN: 2719-7948

BEZPŁATNY BIULETYN INFORMACYJNY URZĘDU MIEJSKIEGO WROCŁAWIA

NR 44 (205), 14-19.11.2024

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE EKOLOGICZNYM

str. 10-11

Gotowi na zimę

50 mln zł do podziału na 48 osiedli

Pieniądze można przeznaczyć na remonty chodników, rewitalizację skwerów, nowe place zabaw. Rusza właśnie III edycja Funduszu Osiedlowego.

str. 5

Dla potrzebujących Streetbus od 13.11

Codziennie wyrusza z ul. Sieradzkiej i jedzie do ogrzewalni. Osoby w potrzebie zjedzą tu ciepły posiłek i skorzystają z pomocy medycznej.

str. 13

Na Młynie szuka perełek i... emocji

Co przyciąga ludzi na wrocławski Targ pod Młynem Sułkowice? Marta Hożewska, autorka książki „Miejsce życzliwe”, uważa, że to emocje.

str. 18

BĄDŹ NA BIEŻĄCO. ZAWSZE AKTUALNE INFORMACJE NA WWW.WROCLAW.PL

Szanowni Państwo,

o dziw to nie Suwałki, a Wrocław był pierwszym miastem, w którym spadł pierwszy śnieg w tym sezonie. Ekosystem zapewnia – także w tym numerze – że jesteśmy z pługopiaskarkami i pługosyparkami gotowi. A dopiero co udało się nam pozwoić popowodziowe worki z piachem z ulic miasta. Notabene, jeśli jeszcze gdzieś spotkają je Państwo na ulicach, proszę o zgłoszenie na ekosystem@ekosystem.wroc.pl.

Na ulice Wrocławia od środy wyjeżdża znowu Streetbus. W autobusie osoby w kryzysie bezdomności otrzymają codziennie gorącą zupę, a sam autobus ma pętlę przy ciepłej noclegowni. Niezależnie od tego – jeśli widzą Państwo kogoś, komu potrzebna jest pomoc, bo przecież nadchodzą temperatury minusowe – proszę dajcie znać Straży Miejskiej (nr tel. 986).

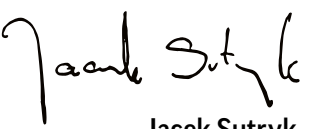
Strażnicy miejscy wspólnie z urzędnikami przez cały tydzień na kilku skrzyżowaniach w mieście rozdają rowerzystom czerwone światełka rowerowe. Cieszą się olbrzymim powodzeniem, co mnie... smuci. Dlaczego? W sklepie rowerowym najtańsze kosztuje 13,99 zł. Czy nie warto samemu tyle wydać na własne bezpieczeństwo? Wiadoczość oświeconej osoby to 75 m, poruszającej się bez oświetlenia – jedynie 7 m. Droga hamowania samochodu jest minimum dwukrotnie dłuższa.

Skoro przy tematach bezpieczeństwa jesteśmy. Czujka ratująca życie, bo alarmująca przed czadem i dymem, kosztuje 33,99 zł. Rozmawiałem z naszymi kominarzami, kontrolującymi szczelność instalacji gazowych w mieszkaniach – średnio tylko w jednym na pięć taką czujkę widzieli. To zresztą oni prosili, by przypomnieć Państwu

o kupnie czujki albo sprawdzeniu, czy baterie w używanej są sprawne.

Dobrze, dość straszenia i ostrzegania. Na koniec coś na rozgrzewkę. Nasz ogród botaniczny będzie miał nową Palmiarnię. Temperatura w środku w okolicach 30 stopni. Budowa zajmie dwa lata. Podobny czas zajmie nam zamiana ulicy Rurskiej w mocno zieloną przestrzeń. Szybciej wyremontujemy neony w galerii neonów. Właśnie ściągamy pierwsze do naprawy. Wiosną rozbłyśną w pełnej krasie. Choinka na Rynku też rozbłyśnie szybciej. Widzimy się wokół niej już 6 grudnia.

Ciepłego czasu nam wszystkim!

Jacek Sutryk
prezydent Wrocławia

POGODA

						
CZW. 14.11	PT. 15.11	SOB. 16.11	ND. 17.11	PN. 18.11	WT. 19.11	ŚR. 20.11
8°C	9°C	9°C	9°C	9°C	10°C	10°C

KARTKA Z KALENDARZA

LISTOPAD

14 listopada 1575

na wrocławskim rynku ustawiono „budę wariatów” – żelazną klatkę, w której zamykano pijanych oraz wszystkich, którzy zakłócali porządek publiczny lub ciszę nocną. Zlikwidowano ją około 1745 roku.

15 listopada 1945

Uniwersytet Wrocławski wznowił działalność po II wojnie światowej. Inauguracyjny wykład, pierwszy w powojennej historii miasta, wygłosił na uczelni prof. Kazimierz Idaszewski.

16 listopada 1856

otwarto Cmentarz Żydowski przy ul. Ślężnej, miejsce pochówku wielu historycznych postaci. Dziś, znana jako Stary Cmentarz Żydowski, zabytkowa nekropolia jest Muzeum Sztuki Cmentarnej.

18 listopada 1247

Benedykt Polak, który prawdopodobnie pochodził z Wrocławia, wrócił z wyprawy do Karakorum. Był autorem relacji z pierwszej podróży Europejczyków do stolicy imperium mongolskiego, wysłanym tam przez papieża.

19 listopada 1257

poświęcono bazylikę św. Elżbiety Węgierskiej (obecny kościół garnizonowy). Świątynia zdobyła sławę w połowie XVIII wieku. Sprawił to niezwykły instrument organowy nazywany „głosem Śląska”.

Wrocław się szczepi z panną Szczepanią

Choroby zakaźne wracają do Polski. Gwałtownie rośnie liczba przypadków krztuśca i odry, a główną przyczyną jest także coraz więcej odmów szczepień. Dlatego Wrocław rusza z kampanią „Wrocław się szczepi”. Jej symbolem jest krasnalka Szczepania.

Paulina Falkiewicz

Wrocław od wielu lat jest ogólnopolskim liderem w dziedzinie szczepień. W środę 13.11 w konferencji szkoleniowej wzięło udział ponad 170 przedstawicieli wrocławskich placówek medycznych i edukacyjnych.

– Szczepienie się to nie jest tylko indywidualna ochrona przed zakażeniem, ale nasza wspólna odpowiedzialność. Czasami jest tak, że my nie zachorujemy, ale przeniesiemy zakażenie na inne osoby, które są bardziej podatne, np. w tzw. grupie ryzyka – dzieci, osoby starsze, kobiety w ciąży, osoby po przeszczepach – wylicza Joanna Nyczak, dyrektorka Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych UMW.

W ramach kampanii do grona wrocławskich krasnali dołączy wkrótce krasnalka Szczepania, która stanie przed przychodnią przy pl. Dominikańskim.

Powrót krztuśca i odry

Od stycznia do końca października liczba zachorowań na krztuśca w Polsce wyniosła prawie 24 tys., z czego 7 tys. osób zachorowało tylko w ostatnim miesiącu.

Krasnalka Szczepania

Wkrótce mali wrocławianie będą mogli odwiedzać krasnalke przed przychodnią przy pl. Dominikańskim

W porównywalnym okresie 2023 r. było to 687 przypadków. Oznacza to, że mamy do czynienia z ponad 34-krotnym wzrostem zachorowań na tę niebezpieczną chorobę zakaźną. Przybywa również zakażeń wirusem odry.

Jedną z przyczyn tej sytuacji jest uchylanie się od szczepień. Według danych Głównego Inspektora Sanitarnego, liczba osób, które się nie szczepią, stale rośnie. W 2021 r. było ich

4,9 tys., a w tym roku tylko do marca już ponad 8 tys. – Szczepienia ochronne uznawane są za jedno z największych osiągnięć medycyny, a ich rozwój zmienił w zasadniczy sposób wskaźniki umieralności dzieci. Dużym problemem jest jednak brak świadomości, że tylko utrzymując wysoką wyszczepialność możemy zapewnić odporność populacyjną, dzięki której chronimy także osoby, które ze względu na przeciwwskazania nie mogą być

zaszczepione – podkreśla prof. Leszek Szenborn, kierownik kliniki pediatrii Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego we Wrocławiu.

40 programów

Mieszkańcy Wrocławia mogą skorzystać z ponad 40 programów polityki zdrowotnej, promocji zdrowia, profilaktyki chorób i kampanii zdrowotnych finansowanych z budżetu miasta.

Uczeń w formie ma 13 lat

Problem nadwagi i otyłości dotyczy 10 proc. dzieci i młodzieży na całym świecie. Wrocław od 2011 r. we współpracy z Uniwersytetem Medycznym realizuje program profilaktyki nadwagi, otyłości oraz innych zaburzeń okresu rozwojowego „Uczeń w formie”, skierowany do dzieci ze szkół podstawowych i ich opiekunów. Realizowane są warsztaty i szkolenia, konkursy i kampanie edukacyjne, z których rocznie korzysta ponad 10 tys. uczniów. Do przedszkoli i szkół przekazano ponad 100 tys. szt. materiałów edukacyjnych. Certyfikaty zdrowego i racjonalnego żywienia posiada w naszym mieście 165 placówek, a certyfikaty promowania aktywności fizycznej – 78 placówek.

Bądź widoczny! Przypnij lampkę

W tym tygodniu do piątku w godz. 16.30–17.30 strażnicy miejscy wyposażeni w światła rowerowe będą je rozdawać nieoświetlonym rowerzystom. Gdzie ich spotkasz? W czwartek 14.11: TAT Śrubowa, Legnicka/Rybacka, Wyszyńskiego/Sienkiewicza. W piątek 15.11: Borowska/Dyrekcja, Pomorska/Dubois, Brucknera/Kwidzińska.

Zobacz, jak dyżurują radni miejscy

Spotkania z radnymi miejskimi odbywają się w godz. 15–16.30 w Sukiennicach 9 (pok. 204 i 205). Najbliższe dyżury mają wiceprzewodniczące Rady Miejskiej Wrocławia:

- Magdalena Razik-Trziszka 14.11 (w godz. 14.30–16)
- Dorota Pędziwiatr 28.11

A także radni Rady Miejskiej Wrocławia:

- Izabela Duchnowska 20.11
- Marzena Bogusz 27.11
- Joanna Pieczyńska 27.11.

➤ Aktualny harmonogram dyżurów znajduje się na stronie wro.news/dyzury-radnych.

Jak dźwięczy Wrocław? Wypowiedz się

Powstaje wrocławska Miejska Mapa Dźwięków. Do jej przygotowania niezbędne są opinie mieszkańców Wrocławia. Na podstawie odpowiedzi zespół Instytutu Gospodarki Przestrzennej opracuje wnioski. Będzie to wkład w zrównoważony rozwój miasta.

Tomasz Wysocki

Miejska Mapa Dźwięków to inicjatywa naukowo-społeczna. Jej celem jest sprawdzenie, w jaki sposób dźwięk wpływa na postrzeganie danego miejsca na mapie miasta.

Nad mapą pracuje zespół specjalistów z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu i tokańskiego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Partnerami są: Miasto Wrocław i Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego oraz Muzeum Architektury.

Projekt „Krajobraz dźwiękowy i znaczenie miejsca w kontekście planistycznym” jest finansowy przez Narodowe Centrum Nauki, koordynatorką przedsięwzięcia jest dr inż. arch. kraj. Iga Kołodyńska. Prace nad Miejską Mapą Dźwięków podzielono na trzy etapy: ■ eksperymentalny ■ partycypacyjny (uczestnicy badania mają szansę na wygranie voucheru o wartości 500 zł) ■ badanie krajobrazu dźwiękowego wrocławskich parków.

➤ Ankieta na: wro.news/MapaDzwiekow

Wrocławianie dobrze znają odgłosy ulicy z autami i tramwajami

Náboj fizyczny – w nim strzela się tylko wiedzą

Jak odróżnić ugotowane jajko od nieugotowanego bez rozbijania go? Jak pasażer oświetlonego przedziału pozna kierunek jazdy pociągu podczas deszczowej nocy? Licealiści mierzą się z podobnymi zadaniami podczas międzynarodowych zawodów Náboj fizyczny, organizowanych przez Uniwersytet Wrocławski.

Anna Aleksandrowicz

Náboj fizyczny to międzynarodowe zawody fizyczne dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Trwają 120 min, podczas których 5-osobowe drużyny starają się rozwiązać jak najwięcej zadań.

Po raz pierwszy u nas

W piątek 15.11 prawie 1700 uczniów szkół ponadpodstawowych z 6 krajów: Austrii, Węgier, Czech, Hiszpanii, Słowacji i Polski będzie rywalizowało ze sobą w Międzynarodowych Zawodach Fizycznych Náboj fizyczny. W Polsce zawody organizują trzy ośrodki: Politechnika Gdańska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu i Uniwersytet Wrocławski. Konkurs odbywa się także – jednocześnie – w Austrii, Czechach, Hiszpanii, na Węgrzech i na Słowacji.

Náboj fizyczny we Wrocławiu w tym roku odbędzie się po raz pierwszy. W murach Uniwersytetu Wrocławskiego rywalizować będą drużyny z województwa dolnośląskiego, a także młodzież z Leszna, Katowic, Warszawy, Częstochowy, Gliwic i Dąbrowy Górniczej – w sumie aż 30 drużyn. Wrocławska edycja jest orga-

Zawody trwają 2 h, podczas których drużyny na bieżąco poznają wyniki. Tegoroczny medal wydrukowano na drukarce 3D

nizowana wspólnie przez Wydział Fizyki i Astronomii Uniwersytetu Wrocławskiego i Oddział Wrocławski Polskiego Towarzystwa Fizycznego. Zawody zostały objęte patronatem honorowym Rektora Uniwersytetu Wr. i odbędą się w wyjątkowy dla uczelni dzień – 15.11 przypada Święto

Uniwersytetu Wrocławskiego.

Wymagająca formuła

– Náboj to zawody o bardzo ciekawej i wymagającej formule – zauważa dr inż. Mirela Kaczma-

rek z Zakładu Nauczania Fizyki Uniwersytetu Wr. I tłumaczy: – Wszyscy uczestnicy otrzymują ten sam zestaw zadań, na których rozwiązanie mają tyle samo stałe upływającego czasu. Na bieżąco mogą śledzić klasyfikację drużyn

i wyniki. Zadania różnią się znacząco od standardowych problemów szkolnych i zadań z fizyki, które wymagają tylko zastosowania znanej metody. Wymagają inwencji i niesablonowego myślenia. Liczą się indywidualne umiejętności zawodników, ale także współpraca członków całej drużyny – podkreśla.

Zagadka dla Czytelników

Specjalnie dla Was naukowcy z Wydziału Fizyki i Astronomii Fizyki UWr ułożyli zagadkę fizyczną. Spróbujcie ją rozwiązać. „Zostaliście porwani przez kosmitów. Budzicie się w dziwnym pokoju bez okien przeczuwając, że coś jest nie tak. Korzystając z wahadła wykonanego z jojo na sznurku o długości 1 m zauważyliście, że jeden jego okres trwa niecałe 5 sek. Na podstawie tej obserwacji spróbujcie ustalić, gdzie w Układzie Słonecznym możecie się teraz znajdować”.

Odpowiedzi szukajcie za tydzień w biuletynie – przy krzyżówce na str. 20.

Lama – nowe publiczne przedszkole na Jagodnie

Wnętrze jednej z sal nowego przedszkola przy ul. Drabika na Jagodnie

Na Jagodnie uruchomione zostało nowe publiczne przedszkole. Placówka dla 125 maluchów funkcjonuje przy ul. Drabika 91 we Wrocławiu. Są jeszcze wolne miejsca, zapisy trwają.

Maciej Wołodko

Z roku na rok zwiększa się liczba miejsc we wrocławskich przedszkolach. A to dzięki temu, że w kolejnych rejonach miasta powstają nowe placówki. Zarówno te budowane przez gminę, jak i przez inwestorów prywatnych w ścisłej współpracy z miastem. Takim przykładem jest publiczne przedszkole Lama, które uruchomione zostało na początku listopada przy ul. Drabika 91.

– We Wrocławiu od lat sprawdza się model współpracy z inwestorem zewnętrznym, który buduje przedszkole, a miasto dofinansowuje ich funkcjonowanie. Pro-

wadzone są one na tych samych zasadach, co placówki gminne. Podstawowe opłaty za pobyt dziecka w przedszkolu są również takie same – podkreśla Marcin Miedziński z Departamentu Edukacji UMW. – Placówki powstają tam, gdzie jest duże zapotrzebowanie na nowe miejsca przedszkolne. Dzięki temu od kilku lat prawie wszystkie dzieci dostają się do przedszkola pierwszego wyboru już w pierwszym etapie rekrutacji – dodaje.

Nowe przedszkole Lama znajduje się na parterze budynku. Mieści się w nim 5 w pełni wyposażonych, klimatyzowanych sal. – Dużym atutem naszego przedszkola jest wykształcona i kreatywna kadra, jak i szeroka

oferta zajęć dodatkowych – mówi Andrzej Zalewski, prywatny inwestor prowadzący przedszkole. – Zapisy prowadzone są przez formularz. Można także zapisać dziecko osobiście w placówce przy ul. Drabika 91 – dodaje.

W latach 2019–24 we Wrocławiu utworzono 6021 nowych miejsc przedszkolnych, w tym 1525 w przedszkolach miejskich i 4496 w przedszkolach prowadzonych przez inne organy. Trwa budowa kolejnych przedszkoli: przy ul. Zwycięskiej (200 miejsc od września 2026) i przy ul. Piłsudskiego (120 miejsc, rok 2025).

➤ Zapisy trwają na stronie: przedszkolelama.pl

Fundusz Osiedlowy: do rozdania jest aż 50 mln zł

To o 10 mln zł więcej do podziału pomiędzy 48 osiedli niż w poprzednich latach. Pieniądze można przeznaczyć na remonty chodników, rewitalizację skwerów, nowe place zabaw, ścieżki rowerowe czy oświetlenie. Rusza właśnie III edycja Funduszu Osiedlowego.

Bartosz Chochołowski

Fundusz Osiedlowy działa niezależnie od Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego. Kwota 50 mln zł jest dzielona za pomocą specjalnego wzoru na 48 osiedli. Każde otrzymuje inną, w zależności od liczby mieszkańców i powierzchni.

Od stycznia zgłaszaj pomysły radzie

Zasady tej edycji FO są zbliżone do poprzednich. Od stycznia przyszłego roku mieszkańcy mogą zgłaszać do swoich rad osiedli inwestycje, które uważają za potrzebne w okolicy. Propozycje poddawane są konsultacjom, które mogą przybrać formę spotkania, debaty czy ankiety. Najbardziej pożądane przez mieszkańców przedsięwzięcia rada osiedla zgłasza do realizacji. Muszą one przejść ocenę formalną i merytoryczną. W grę wchodzi tylko takie, które leżą w kompetencjach miasta. Na formalne zgłoszenia jest czas do 30 czerwca 2025 roku.

– Jestem przekonana, że III edycja przebiegnie sprawniej niż poprzednie. Zorganizujemy szkolenia dla rad osiedli, aby wyeliminować

najczęściej występujące w latach ubiegłych problemy. Przyspieszy to proces inwestycyjny i te 50 mln zł zostaną wydane najszybciej i najlepiej, jak to możliwe. Tak, aby rady osiedli, czyli wszyscy wrocławianie, dostali to, czego w swojej okolicy potrzebują – tłumaczy Renata Granowska, wiceprezydent Wrocławia.

Na problemy szkolenia

Problemy w realizacji zadań wynikają czasem z tego, że gmina nie jest właścicielem działki, na której ma zostać zrealizowany projekt, z niedoszacowania kosztu przedsięwzięcia, a czasem pojawiają się one dopiero na etapie projektowania.

Zdaniem Michała Kwiatkowskiego z Rady Osiedla Powstańców Śląskich, wielu problemów nie da się rozwiązać, ale dodatkowe spotkania z przedstawicielami rad osiedla, wsparcie miejskich urzędników na różnych etapach przygotowywania zgłoszeń, pomogą wyeliminować te podstawowe, łatwe do wyłapania, jak choćby kwestie własnościowe czy błędy formalne.

– III edycja Funduszu Osiedlowego została bardzo dokładnie

Przykład inwestycji z Funduszu Osiedlowego, zakończonej we wrześniu 2024: przebudowa ścieżki na skwerze im. Aleksandry Natalli-Swiat między ul. Stacyjną a Bolesławiecką za 462 tys. zł (w tym z FO – 450 tys. zł)

przygotowana. Największy nacisk położyliśmy na szkolenia rad osiedli i konsultacje. Będziemy radnym i mieszkańcom pokazywać, jak przebiega proces inwestycyjny, jak sprawdzać własność gruntów. To sprawi, że zgłaszane będą inwestycje możliwe do zrealizowania – wyjaśnia Magdalena Wdowiak-Urbańczyk, dyrektorka Departamentu Spraw Społecznych UMW.

Decyduj świadomie

– Ważne, aby mieszkańcy mieli świadomość, że realizacja jednej inwestycji będzie trwała bardzo długo, a drugą można zrobić relatywnie szybko. I niech świadomie podejmą decyzję, czy chcą poczekać na efekt, czy wolą wybrać coś, co zostanie wykonane niebawem – dodaje wiceprezydent Granowska.

Jak podkreśla Michał Kwiatkowski, na jego osiedlu Powstańców Śląskich zainteresowanie inwestycjami z FO jest olbrzymie. – W każdej edycji wpływa tyle pomysłów, że starczyłoby na 10 kolejnych edycji – mówi Kwiatkowski.

➤ **Więcej informacji i pliki do pobrania na stronie wro.news/FO2025**

Stwórz archiwum sąsiedzkie pl. Grunwaldzkiego

Uczyłeś się w szkole lub na uczelni znajdującej się na Grunwaldzie? Pamiętasz smak rurek z kremem koło Goliata? A może robiłeś tu zakupy w ulubionym sklepie? Opowiedz o tym!

Agata Zięba

Losy placu Grunwaldzkiego kryją w sobie anegdoty z targowiska, historię środowiska akademickiego czy opowieści o życiu na osiedlu w pierwszych latach powojennych. Aby je przywołać, Centrum Aktywności Lokalnej Plac Grunwaldzki OD NOWA chce stworzyć archiwum sąsiedzkie.

„Twoje wspomnienia i zbiory mogą stać się cennym elementem lokalnego dziedzictwa. Dzięki nim możemy spojrzeć na historię osiedla oczami jego mieszkańek i mieszkańców, odkrywając osobiste opowieści związane z miejscami oraz wydarzeniami, które ukształtowały współczesny charakter Grunwaldu.

Dokumentując razem przeszłość, stworzymy osiedlową kronikę, aby przyszłe pokolenia miały dostęp do autentycznych wspomnień oraz doświadczeń” – wyjaśniają organizatorzy na swojej stronie. Czego szukają?

- zdjęć miejsc, budynków i ulic
- zdjęć pochodzących z rodzinnych czy szkolnych albumów
- ulotek, pocztówek, map, archiwalnych książek
- listów, dzienników, kronik, gazet, urzędowych pism
- filmów ukazujących miasto lub wnętrza mieszkań na osiedlu
- przedmiotów pozostałych po niemieckich mieszkańcach osiedla

Jednym słowem pamiątek, które przedstawiają codzienność, wydarzenia, miejsca oraz mieszkańców pl. Grunwaldzkiego. Interesują ich także związane z tymi pamiątkami wspomnienia – skąd pochodzą, w jakich okolicznościach powstały, jakie sytuacje z życia przypominają.

Jak przekazać materiały? Wystarczy napisać na: placgrunwaldzki@ladnehistorie.pl lub zadzwonić: 71 75 715 87 lub 573 815 456 (od pon. do pt. w godz. 12–16) i umówić się na spotkanie. Zeskanowane materiały zostaną udostępnione na stronie internetowej, tworząc sąsiedzkie archiwum osiedla.

➤ **Więcej informacji na stronie placgrunwaldzki.com**

Warsztaty w Centrum Aktywności Lokalnej Plac Grunwaldzki OD NOWA

Od 16.11 autobusy inaczej przez remont ul. Mościckiego

Rozpoczęcie prac na ul. Mościckiego – na odcinku od ulicy Topolowej do Chińskiej – od wyjazdów porannych w sobotę 16.11 spowoduje zmiany w organizacji komunikacji zbiorowej. Chodzi o linie autobusowe 114, 125 i 245. Aktualne trasy sprawdź na www.wroclaw.pl/rozklady.

Od 16.11 sześć innych linii też zmienia trasę

W związku z planowanym remontem nawierzchni ul. Bezpiecznej, na odcinku od Łużyckiej do Obornickiej, zostanie wprowadzony ruch jednokierunkowy w kierunku Obornickiej. W konsekwencji, od wyjazdów porannych w sobotę 16.11 planowane jest wprowadzenie zmian w organizacji komunikacji zbiorowej na 6 liniach autobusowych: K, 118, 119, 142, 257 i 319. Aktualne trasy sprawdź na www.wroclaw.pl/rozklady

Tymczasowe przystanki

W pobliżu skrzyżowania ulic: Zakrzowskiej, Klonowej i Modrzewiowej w Szczodrem od 16.11 zostaną uruchomione dodatkowe tymczasowe przystanki. Będą miały nazwę „Szczodre – Klonowa” i staną się przystankami „na życzenie”.

Nastąpi też zmiana statusów przystanków: „Kiełczowska” i „Poleska” z przystanków „na życzenie” na przystanki stałe dla linii 931, „Grudziądzka” z przystanku „na życzenie” na przystanek stały dla linii 904, 914 i 924, „Kurlandzka” z przystanku „na życzenie” na przystanek stały dla linii 911 i 921.

Uruchomiony zostanie dodatkowy przystanek: „Poczta Główna” numer 20302 dla kursów linii 904, 914 i 924 jadących w kierunku pl. Dominikańskiej. Przystanek będzie miał status przystanku stałego.

21 e-solarisów wzmocni flotę MPK

MPK Wrocław na zakupach. Właśnie rozstrzygnęło przetarg wart prawie 80 mln zł. Pojazdy te zelektryfikują linie prowadzące na wrocławskie lotnisko. W tej cenie, poza autobusami, zawarty jest koszt ładowarek na zajezdni oraz w porcie lotniczym, a także szkolenia pracowników.

Bartosz Chochołowski

Elektryki kursować będą na linii 106 łączącej dworzec kolejowy Wrocław Główny z lotniskiem oraz 129, która prowadzi z Poświętnego, przez Gądów do portu lotniczego. Tam będą mogły się doładować szybkimi pantografowymi ładowarkami.

Solaris Bus & Coach dostarczy 12 autobusów solo i 9 przegubowych. Obecnie MPK dysponuje 13 elektrycznymi przegubowymi Mercedesami-Benz. Po sfinalizowaniu dostaw będzie miało 34 elektryki.

Znane od dekady

Wrocławianom znane są Solarisy spalinowe. MPK użytkuje 12 przegubowych Solarisów 18 i 45 krótkich Solarisów Urbino 12.

Nowe nabytki poza pochodzeniem z podpoznańskiego Bole-

Solaris Urbino electric w Atenach - takie pojazdy pojawią się we Wrocławiu w barwach MPK

chowa nie mają z nimi zbyt wiele wspólnego. Ich zakup nie byłby możliwy bez pieniędzy, które MPK pozyskało z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programu KPO.

Za co jeszcze zapłaciło MPK

Kontrakt obejmuje też budowę infrastruktury ładowania. Stacje szybkiego i wolnego ładowania zapewnią sprawną i efektywną obsługę nowych autobusów

(dofinansowanie na poziomie 50 proc.). Nowe stanowiska ładujące pojawią się na zajezdni autobusowej przy ul. Obornickiej, a szybka stacja ładująca powstanie też na końcu pętli autobusowej przy porcie lotniczym.

W ramach kontraktu 63 kierowców i 39 pracowników technicznych przejdzie szkolenia. Obejmą one obsługę autobusów elektrycznych i infrastrukturę ładowania, co zapewni bezpieczną eksploatację nowego taboru.

Kiedy pojawią się na ulicach

Do końca roku powinna zostać podpisana umowa i jeśli tak się stanie, to wykonawca ma dostarczyć pierwszy autobus 18 miesięcy później, czyli w połowie 2026 roku, a ostatni do końca 2026 roku.

Projekt jest współfinansowany przez UE z Krajowego Planu Odnowy Inwestycja G1.3.2. Zeroemisyjny transport zbiorowy (autobusy).

Przejeżdż się wodorowcem po Wrocławiu

Na początku listopada kursował na linii 142, a po weekendzie spotkamy go na różnych trasach. MPK rozpoczęło testy kolejnego autobusu wodorowego. Tym razem to czysty i cichy Solaris Urbino 12 hydrogen. Bez ładowania może przejechać do 350 km.

Testowany autobus ma niskopodłogową konstrukcję i szerokie wejścia

Bartosz Chochołowski

MPK przymierza się do poszerzenia swojej floty o pojazdy wodorowe. Sprawdza, jak takie pojazdy spisują się w naszych lokalnych warunkach.

Wodorowy Urbino nie jest już nową konstrukcją, za to już funkcjonującą w kilku miastach. Zaprezentowany został w 2019 roku w Sztokholmie na Światowym Szczycie Transportu Publicznego UITP. Od tego czasu Solaris Bus & Coach dostarczył ponad 370 takich pojazdów do ponad 30 miast w Europie, a zamówienia na kolejnych 500 są w trakcie realizacji.

Największą zaletą pojazdów wodorowych jest brak emisji szkodliwych związków i jednocześnie krótki czas tankowania, zbliżony do napełniania baku pojazdu z silnikiem Diesla. Są mobilne niczym wozy spalinowe, a ekologiczne, jak „elektryki”. Tak samo, jak te drugie, wodorowce są ciche, co odczuwają zarówno pasażerowie, jak i osoby mieszkające blisko ulic, po których jeżdżą autobusy.

Pojazdy na wodór potrzebują, tak jak diesle, stacji do tankowania. A taka z wodorem niebawem będzie otwarta przy ul. Obornickiej, nieopodal zajezdni.

Na sam widok takich tropików robi ci się gorąco

Palmiarnia przyciągnie do Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Wrocławskiego turystów. Inwestycja o wartości ponad 20 mln zł przekształci historyczne miejsce w nowoczesne centrum botaniczne, dostępne dla zwiedzających i badaczy. Zaprojektował ją Maciej Marzecki z Pracowni Architektury 2 we Wrocławiu.

**Nowa
Palmiarnia
Ogrodu Botanicznego
UWr ma zostać otwarta
w październiku 2026
roku – dokładnie 20
lat po zamknięciu
starego obiektu**

WIZ. MACIEJ MARZECKI PRACOWNIA ARCHITEKTURY (2), MAT. PRASOWE

Robert Migdał

Nową palmiarnię w ogrodzie botanicznym wybuduje firma BERGER Bau z Wrocławia. Planowany termin zakończenia prac to październik 2026 roku – dokładnie 20 lat po zamknięciu starego obiektu.

Palmiarnia ma być sporych rozmiarów: jej powierzchnia to 1000 mkw., a najwyższy punkt ma sięgać 13 m. – Projekt przewiduje wykorzystanie zaawansowanych technologii, takich jak systemy klimatyzacyjne i nawadniające, które zapewnią optymalne warunki do uprawy egzotycznych roślin. Szczególną atrakcją będą kaskady wodne i wodospady, kontrolowane przez skomplikowany system pomp, co podkreśli unikalny klimat wewnętrzny palmiarni – informuje wykonawca.

Systemy nawadniające i klimatyzacyjne, zapewniające stałą temperaturę, umożliwią rozwój cennych gatunków, w tym roślin mięsożernych, które będą rosły w specjalnie klimatyzowanych komorach. Montaż przeszkleń trójszybowych zagwarantuje odpowiednią izolację termiczną, a pomosty umieszczone na wysokości pozwolą zwiedzającym obserwować rośliny z różnych perspektyw.

– Inwestycja obejmuje także instalację energooszczędnych systemów oświetlenia, co pozwoli zmniejszyć

zużycie energii i obniżyć koszty eksploatacji budynku – wymienia Tomasz Lorkowski, prezes firmy BERGER Bau. Zaplanowano także wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym paneli fotowoltaicznych na dachach szklarni.

Dostępność obiektu dla osób z niepełnosprawnościami to kolejny ważny element

inwestycji – projekt zakłada budowę ramp, podnośników hydraulicznych i innych udogodnień dla wszystkich zwiedzających.

Palmiarnia znajduje się na terenie ogrodu botanicznego wpisanego do rejestru zabytków. Dlatego cały projekt musi być realizowany

pod nadzorem konserwatora, co oznacza konieczność zachowania istniejących drzew i historycznych elementów architektury. Dodatkowym utrudnieniem jest prowadzenie prac w obiekcie, który pozostanie otwarty dla zwiedzających przez cały okres budowy.

Pieniądze na realizację projektu pochodzą z kilku źródeł – dochodów własnych Ogrodu Botanicznego, UWr, a także od władz Dolnego Śląska i Wrocławia.

Palmiarnia ma być sporych rozmiarów: jej planowana powierzchnia to 1000 metrów kwadratowych, a najwyższy punkt ma sięgać 13 metrów

Czujka na straży bezpieczeństwa w Twoim domu

Tlenek węgla, czyli czad to bardzo trujący gaz. Nie jest on wyczuwalny przez ludzkie zmysły. Nie usłyszysz go, nie zobaczysz i nie poczujesz. Urząd Miejski Wrocławia ze Strażą Pożarną szkoli właśnie zarządców budynków z bezpieczeństwa pożarowego i przypomina, że czujniki dymu i tlenku węgla mogą uratować życie.

Maciej Rogala, mistrz kominiarski, radzi: – Należy systematycznie wykonywać przeglądy techniczne przewodów kominowych

Redakcja

Ogólnopolska kampania „Czujka na Straży Bezpieczeństwa” ma na celu podnoszenie świadomości na temat zagrożeń związanych z tlenkiem węgla i pożarami w budynkach mieszkalnych, a także promowanie korzystania z czujek dymu i czujników tlenku węgla w domach i miejscach pracy.

Jedynie w 2023 roku Państwowa Straż Pożarna odnotowała prawie 16 tys. pożarów spowodowanych wadami lub nieprawidłową eksploatacją urządzeń grzewczych. W okresie grzewczym, zwłaszcza w mieszkaniach i domach, wzrasta ryzyko zezadzenia, które często wynika z nieszczelnych

przewodów kominowych lub niewłaściwego użytkowania pieców i kotłów grzewczych. Z powodu tlenku węgla w 2023 roku strażacy w całej Polsce interweniowali prawie 4,4 tys. razy, a 53 osoby uległy śmiertelnemu zatruciu.

Wrocław organizuje otwarte szkolenia dla zarządców budynków na temat zagrożeń pożarowych, zagrożeń związanych z emisją tlenku węgla, zapewnienia właściwej ewakuacji i przypomina o obowiązku okresowego dokonywania przeglądów przewodów kominowych i instalacji wentylacyjnej.

Wadliwe działanie wentylacji i przewodów kominowych może

wynikać z ich nieszczelności, braku regularnego czyszczenia, ale także z niedostosowania do-tychczasowego systemu wentylacji do standardów szczelności stosowanych okien i drzwi po ich wymianie na nowe.

Nie każdy o tym wie, więc zarządcy podczas szkoleń mogą skorzystać z fachowej wiedzy strażaków, ekspertów od bezpieczeństwa pożarowego budynków, a także kominiarzy. Właściciele i zarządcy bloków i domów jednorodzinnych zobowiązani są do okresowej kontroli, co najmniej raz w roku, stanu technicznego instalacji gazowych i przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych).

UCHWAŁA ANTYSMOGOWA

Sejmiku Województwa Dolnośląskiego

Od 1 lipca 2024 r.
**wszedł zakaz użytkowania pieców
poniżej 3. klasy.**

Masz kopciucha?

Wymień go!

Święto Niepodległości 2024. Tak świętował Wrocław

11 listopada 2024 świętowaliśmy 106. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Ulicami Wrocławia przeszła barwna parada, na placu Wolności zaprezentowały się jednostki wojskowe, a wieczorem w Rynku na wszystkich zainteresowanych czekała wisienka na torcie: koncert gwiazd, transmitowany na całą Polskę przez TVP.

Redakcja

Nie padało, nie prószyło, ale rześkość powietrza czuć było w palcach, jeśli ktoś włożył cienkie rękawiczki, i na twarzy. A mimo to wrocławianie wyszli z domów, by uczcić święto 11 listopada.

Radosna Parada Niepodległości

W tegorocznej Radosnej Paradzie Niepodległości wzięło udział – według szacunków Urzędu Miejskiego Wrocławia – około 10 tysięcy osób. Były zabytkowe pojazdy, orkiestra, flagi, chorągwie i cała masa barwnych strojów. Dorożką zjechał marszałek Józef Piłsudski. Ulicami miasta przededefilowały reprezentacje szkół i rodziny z dziećmi.

Trasa marszu prowadziła tradycyjnie już z placu Wolności w stronę Centrum Historii Zajezdnia przy ul. Grabiszyńskiej. Wybór miejsc jest nieprzypadkowy. Na pl. Wolności odbyła się parada zwycięstwa w 1945 roku, z kolei dawna zajezdnia na Grabiszyńskiej i jej kierowcy odegrali ważną rolę w drodze do wolności w latach 80. XX wieku.

– We Wrocławiu od 23 lat pokazujemy, że można ten dzień spędzić mądrze, pięknie, radośnie. Przede mną morze biało-czerwonych flag i kotylionów. Z roku na rok jest nas więcej. Niech żyje Niepodległa, niech żyje Wrocław – mówił prezydent Jacek Sutryk ze sceny obok zajezdni.

W oficjalnej paradzie wzięło udział trzy tysiące uczestników. Ale po drodze spontanicznie dołączyło do nich dwa razy tyle ludzi. Z flagami, kotylionami, a czasem uroczyste przebranych w stroje z epoki.

Uroczystości na pl. Wolności

– Niepodległość nie jest dana raz na zawsze – mówił wojewoda dolnośląski Maciej Awiżeń, zwracając się do zgromadzonych na placu przedstawicieli służb mundurowych. Wojewoda dziękował służbom za ich poświęcenie, przypominając nie-
dawne zaangażowanie podczas

Radosna Parada Niepodległości: prezydent Jacek Sutryk z „Marszałkiem Piłsudskim” i innymi uczestnikami na pl. Wolności

Uczniowie SP 9 z ul. Nyskiej w Radosnej Paradzie Niepodległości

Zawodnik WrocWalk 2024 z medałami z poprzednich edycji

Zespół Enej podczas koncertu „Jesteśmy sobie potrzebni” na wrocławskim Rynku

powodzi. Uroczystościom towarzyszyła orkiestra wojskowa, nie zabrakło także salwy honorowej oraz wystawy sprzętu wojskowego.

– Niech dzisiejsze święto motywuje nas do jak najlepszego korzystania z możliwości, które daje nam niepodległość. Niech to będzie bardzo wymiernym wyrazem naszej codziennej pamięci o tych, którzy tę niepodległość Polsce przywrócili – mówił prezydent Jacek Sutryk.

Cały dzień z ciekawymi spacerami, czyli WrocWalk

Blisko 3 tysiące osób wzięło też udział we WrocWalk. To coroczne wydarzenie, które łączy elementy spaceru turystycznego z odkrywaniem historii i zakamarków Wrocławia. Uczestnicy, wyposażeni w specjalne mapy, mieli za zadanie przemierzyć wyznaczone trasy, odwiedzając najciekawsze miejsca miasta, gdzie zbierali pieczątki, potwierdzające ich obecność. W tym roku trasy były trzy: muzeów, krasnali i tajemnic.

Tłumy w Rynku na koncercie „Jesteśmy sobie potrzebni”

Muzyczny finał święta rozpoczął się punkt godz. 20. Dla tysięcy wrocławian zgromadzonych na wrocławskim Rynku i dla widzów przed telewizorami, zaśpiewało kilkunastu znanych artystów, wśród nich Kayah, Enej czy Gaba Kulka. Rynek pękał w szwach.

„Było cudownie. Niesamowite efekty dźwiękowe, świetlne i na koniec orzeł i biało-czerwone wstęgi. Wspaniali ludzie. Fajny scenariusz całego koncertu, dzielenie się występujących skąd pochodzą, ulubione miejsca w Polsce. Dziękuję wóldarzom miasta” – pisała na gorąco jedna z internatek. „Powiało świeżością. Okazuje się, że można w Polsce zorganizować koncert na poziomie bez majteczek w kropeczki, starszych pań z plastikowym biustem i wciąż tych samych „przebojów” śpiewanych na wszystkich festiwalach od 50. lat. Brawo!” – komentowała inna.

Opadłe liście na terenach ZZM – zasady sprzątania

Listopad, już grabimy liście nie czekając, żeby ostatni z nich opadł. Zarząd Zieleni Miejskiej poleca wszystkim zarządom zasady, którymi się kieruje, sprzątając liście we wrocławskich parkach i skwerach. Na posesji warto pamiętać, że są one także źródłem cennych substancji dla gleby i schronieniem różnych organizmów.

Choć swój malowniczy obraz jesień zawdzięcza przebarwianym się i opadającym liściom, to potrafią one być przyczyną kłopotu dla utrzymujących porządek. Wiadomo, że liście na ścieżkach i trawnikach należy zgrażyć, jednak można ich nie wozić po całym mieście, kompostując przynajmniej część liści na miejscu, a na wybranych obszarach warto nawet, po prostu, pozostawić je na zimę.

Po pierwsze: bezpieczeństwo

Dlaczego w ogóle grabimy liście? Na ścieżkach mogą zakrywać jakąś przeszkodę lub można się na nich poślizgnąć. Trawniki niezgrabione na czas, stawy, oczka wodne bez sprzątania ulegają degradacji. Wiadomo także, że należy usuwać i utylizować liście z patogenami, które pozostawione mogłyby się rozprzestrzeniać, np. dotyczy to liści kasztanowców ze względu na niszczycielskiego dla nich szrotyka kasztanowcowiaczka.

Obok tych standardowych działań wrocławski Zarząd Zieleni Miejskiej od kilku lat wprowadza zasady grabienia przyjaźniejsze dla środowiska.

Nie wszystkie liście muszą zniknąć

Pierwszą innowacją jest pozostawienie części liści niezgrabionych. Tak jak w lasach, gdzie liści się nie grabi i odgrywają one tam ważną rolę. Natomiast we wrocławskich parkach ZZM wyznacza miejsca, na których je pozostawia. W celach edukacyjnych, w wybranych miejscach można spotkać tablice z napisem: „Tu nie grabimy! Dajemy schronienie zwierzętom, użytkujemy i chronimy glebę”.

Jeż zachodnioeuropejski

Redakcja

Akcja Zima w sezonie 2024/2025 obejmuje okres od początku listopada do końca marca. Miejska spółka Ekosystem sprawuje nadzór nad zimowym utrzymaniem dróg, pozostających w zarządzie Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta. W tym czasie służby miejskie są gotowe, aby zimowym oczyszczaniem objąć ponad 1167,59 km dróg. To odległość bliska tej, która w linii prostej dzieli Wrocław i Rzym.

- Pod koniec października zakończyliśmy coroczny przegląd sprzętu wykorzystywanego przez naszych wykonawców podczas Akcji Zima
- informuje Piotr Różewicz, dy-

rektor operacyjny spółki Ekosystem. W tym sezonie na ulicach miasta będzie pracować blisko 100 pojazdów, w tym ponad 90 pługosyparek. Sprawdziliśmy także zapasy środków chemicznych, które służą do zapobiegania skutkom zimy. Wykonawcy zgromadzili ponad 4,5 tys. ton soli i ponad 1000 ton kruszywa w swoich bazach. Dzięki temu możemy być pewni, że w razie pogorszenia warunków atmosferycznych wykonawcy będą gotowi do natychmiastowego działania – zapewnia.

Godzina od decyzji

Wykonawcy są w pełnej gotowości technicznej, by podjąć działania w przypadku pogorszenia warunków pogodowych, takich jak opady śniegu lub oblodzenia. Dzięki temu mogą rozpocząć prace odśnieżające w wyznaczonych rejonach Wrocławia w ciągu godziny od decyzji o uruchomieniu Akcji Zima. Ze względu na wielkość miasta

i obszar działania, jednocześnie odśnieżenie całego Wrocławia w krótkim czasie nie jest możliwe – pełne działania mogą potrwać nawet do 10 h, aby zapewnić odpowiednią jakość i bezpieczeństwo na wszystkich ulicach. Zimowym oczyszczaniem objęte są drogi krajowe nr 5 i 94, wojewódzkie, powiatowe i gminne – ważne z punktu widzenia komunikacji miejskiej, umożliwiające łatwy dojazd do ważnych obiektów użyteczności publicznej, np. szpitali. Drogi oczyszczane są w wyznaczonej kolejności, rozpoczynając od tych najbardziej strategicznych. Sezon zimowy to przede wszystkim oczyszczanie jezdni – usuwanie śniegu i zapobieganie oblodzeniom – chociaż zimą służby dbają też o usuwanie śniegu i zapobieganie śliskości chodników i tras pieszo-rowerowych, parkingów, ścieżek rowerowych i przystanków komunikacji miejskiej.

- Za odśnieżanie i zabezpieczanie przed

WROCŁAW GOTOWY

Ponad 1167 km dróg, blisko 1600 chodników i tras pieszo-rowerowych, 104 parkingi, 118 ścieżek rowerowych i prawie 1900 przystanków komunikacji zbiorowej – tak w liczbach przedstawia się Akcja Zima 2024/25. Miasto jest gotowe na nadejście śniegu i dysponuje blisko 100 pojazdami, z których ponad 90 to pługosyparki.

ADOBE STOCK

Pługosyparki powinny pojawić się na ulicach Wrocławia

WYNAJĘCIE NA ATAK ZIMY

Spółka Ekosystem dysponuje ponad 90 takimi pojazdami do odśnieżania

śliskością dróg wewnętrznych, osiedlowych, zakładowych i placów przed dworcami kolejowymi i autobusowymi odpowiadają zarządcy terenu. Z kolei obowiązek oczyszczania chodników zawsze leży w gestii właścicieli przylegających nieruchomości – przypomina Piotr Krejner, rzecznik prasowy Ekosystemu.

W sytuacji, kiedy warunki pogodowe są stabilne, a temperatura utrzymuje się na plusie, działania prowadzone są w tzw. technologii

zamienniej. W praktyce oznacza to oczyszczanie – mechaniczne i ręczne – jezdni, ścieżek rowerowych, parkingów, przejść podziemnych, przystanków i torowisk.

W sezonie zimowym jezdnie w okolicach Rynku utrzymywane są w stałej czystości. To łącznie 46 lokalizacji. Pozostałe jezdnie, blisko 2000 lokalizacji, zlecane są do zamiatania z częstotliwością minimum raz w miesiącu, przy wystąpieniu sprzyjających warunków atmosferycznych.

W ubiegłym sezonie zimowym 2023/2024 przeprowadzono łącznie 25 pełnowymiarowych akcji odśnieżania, przejechano 11 tys. km i użyto 2,3 tony soli.

Zima 2024/2025 w liczbach

- blisko 100 pojazdów (56 pługosyparek jezdniowych, 35 pługosyparek chodnikowych i 5 samochodów dostawczych),
- ponad 1167 km dróg,
- 118 wydzielonych ścieżek rowerowych,
- 1600 chodników i tras pieszo-rowerowych,
- prawie 1900 przystanków komunikacji miejskiej.

Spółka Ekosystem

Ekosystem odpowiada za utrzymanie czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych na terenie gminy Wrocław.

Spółka odpowiedzialna jest za organizację przetargów na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Wrocław, a także za nadzór nad prawidłową ich realizacją. Do jej zadań należy całoroczne utrzymanie czystości i porządku, a także analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi we Wrocławiu.

➤ Więcej o zadaniach spółki na: www.ekosystem.wroc.pl

Trzy razy liście

- Liście zawierają wiele cennych substancji dla roślin i warto, by przenikały do gleby, w miarę jak w procesie rozkładu zamieniają się w próchnicę.
- Liście tworzą warstwę zatrzymującą wilgoć, a w czasie mrozów chronią podłoże przed przemarzaniem, co jest ważne wokół drzew podczas bezśnieżnych zim.
- Liście są naturalnym schronieniem dla różnych organizmów. Zimują w nich jeże, ale też inne małe kręgowce i bezkręgowce – stanowią w naturze ważny element łańcucha pokarmowego.

Cenny nawóz

Kolejnym punktem w katalogu działań ZZM jest kompostowanie liści w niektórych parkach na miejscu, żeby cenny nawóz z nich pochodzący nie musiał być wożony po całym mieście. Dotyczy to choćby parków Słowackiego czy Grabiszyńskiego.

W bardziej reprezentacyjnych miejscach, np. w Ogrodzie Staromiejskim, liście utrzymują w ryzach specjalne wiklinowe płotki. Chodzi o to,

Wiklinowy płotek

żeby liście zostały tam, gdzie są najbardziej potrzebne, np. wokół drzew, a nie na ścieżkach.

– Dbamy nie tylko o porządek, ale też o harmonię. Przebywając

w zieleni, oczekujemy nie tylko cienia z drzew, kwitnących roślin, ale też śpiewu ptaków, biegających wiewiórek, motyli, pszczoł, po prostu chcemy, by to było. A ta równowaga wymaga dbałości o dobrostan wszystkich istot. Jeże zimujące w liściach nie tylko są milutkie, ale zjadają np. organizmy, które nam przeszkadzają. O taki porządek nam chodzi – tłumaczy Radosław Gil, przyrodnik z ZZM.

Wykonawcy ZZM nie używają dmuchaw do liści (kurz i nadmierny hałas). Zielony Wrocław rekomenduje ten sposób też na prywatnych działkach.

➤ Więcej dla zarządców: wro.news/parki-standardy

ia do godziny od podjęcia decyzji o Akcji Zima

Wpadnij na targi lokalnego rękodzieła na Nadodrze

Warsztaty z tworzenia vintage biżuterii u Jul-ciach, warsztaty z makijażu oka w optyku Vzrok, warsztaty z podstaw szycia z Różą Rozpruwacz – tego mogą się spodziewać 16 i 17.11 uczestnicy podczas Tygodnia Mody na Nadodrze. We wtorek 19.11 organizatorzy zapraszają na jesienno-zimowy SWAP ubraniowy. Na targach będzie można też napić się kawy od nowego, kawowego miejsca na mapie osiedla – Enklawy. Przyjdźcie do Infopunktu przy ul. Łokietka 5/1.

Remont parkingu na Kleczkowie

Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta we Wrocławiu rozpoczął realizację lokalnej inwestycji na osiedlu Kleczków. Zadanie polegać będzie na zagospodarowaniu placu parkingowego u zbiegu ulic Trzebnickiej i Wybrzeża Korzeniowskiego poprzez utwardzenie nawierzchni gruntowej i budowę 22 miejsc postojowych, jezdni manewrowych, chodnika, oświetlenia i organizację zieleni. Inwestycja została przygotowana z RO Kleczków i będzie finansowana z programu Fundusz Osiedlowy. Koszt: 700 tys. zł, wykonawca: MIWRO z Bykowa, realizacja do czerwca 2025.

Seniorko, idź 18.11 na warsztaty makijażu

Jaki kolor szminki czy cieni wybrać, aby podkreślić urodę? Podczas spotkania uczestniczki dowiedzą się, jak skutecznie dbać o skórę dojrzałą. Ekspertki z DM Drogerie Markt Polska przygotowują indywidualny plan pielęgnacji dla każdej uczestniczki warsztatów i zaproponują odpowiednie kosmetyki. Bezpłatne warsztaty w Centrum Plac Grunwaldzki OD NOWA, w podwórzu przy ul. Skłodowskiej-Curie 63a (I p.), zapisy w godz. 12–16 od pon. do pt. pod numerem tel. (71) 757 15 87 lub 573 815 456.

STARE MIASTO

Neony na nowo rozbłyszczą w galerii na wiosnę

Ćwierć miliona złotych i 5 miesięcy – tyle będzie kosztował remont kilkunastu świetlistych napisów z ul. Ruskiej.

■ Błażej Organisty

W czerwcu na podwórku przy ul. Ruskiej 46 właściciel neonów – Tomasz Kosmański i wiceprezydent Wrocławia – Renata Granowska – podpisali długo wypracowywaną umowę, dzięki której teraz rozpoczyna się naprawa niedziałających napisów.

A przed kilkoma dniami Zarząd Zasobu Komunalnego podpisał umowę z wybranym w przetargu wykonawcą, który formalnie przejął już podwórze i niebawem powinien przystąpić do dzieła. Do renowacji ma kilkanaście neonów, czyli ponad połowę. – Nie wszystkie trzeba będzie zdejmować, ale i tak czeka nas dużo pracy na miejscu, w podwórzu. Remont to nie tylko rurki. To także wymiana na przykład instalacji wysokiego napięcia – wy-

Podwórze przy ul. Ruskiej, w którym znajdują się liczne kluby, podczas remontu pozostanie otwarte

jaśnia Robert Konopka z warsztatu Kono Magdalena Konopka.

W podwórku przy Ruskiej naprawione neony zaświecą w pełnej krasie w marcu 2025 roku, a więc przed rozpoczęciem czasu plenerowych spotkań i sezonu tu-

rystycznego. Najważniejsze zadania do wykonania: ■ demontaż zepsutych neonów w celu wykonania szablonów ■ montaż nowych liter z rur neonowych wraz z wymianą lub naprawą stopek montażowych ■ wymiana instalacji wysokiego napięcia i trans-

formatorów neonowych ■ poprawa mocowań stalowych liter do konstrukcji nośnej neonów ■ oczyszczenie z korozji elementów stalowych.

Koszt naprawy: 250 tys. zł. Miasto ma utrzymywać neony do 2034 r.

PRACZE ODRZAŃSKIE

Fakty i duch miejsca zamknięte w kapsule czasu

Listy i pamiątki (wśród nich nawet zaproszenie na ślub), Konstytucja RP, raport klimatyczny okolicy – mieszkańcy osiedla Pracze Odrzańskie złożyli w wieży jednego z budynków na terenie Kampusu Pracze kapsułę czasu, czyli przekaz dla przyszłych pokoleń

Metalową kasę spakowano podczas wieczorku muzycznego

■ Beata Turska

O tym, co znajdzie się w kapsule, zdecydowali mieszkańcy osiedla. Ktoś przyniósł swoje zaproszenie na ślub, ktoś inny kupon lotto, awizo pocztowe, fotoalbum, schemat sieci kolejowej, ulotki. Przewodniczka miejska Anna Pawłowska napisała list, a Marta Rolirad drugi, liczący aż 8 stron. – Największy pakiet dostaliśmy od przychodni Sta-

blowice – poza listem znalazły się w nim także zdjęcia pracowników i przyrządy medyczne wraz z opisami – cieszy się Agnieszka Dudek ze Stowarzyszenia Nasze Pracze.

Zgromadzone przedmioty zostały zamknięte w metalowej kasie bankowej z lat 30. ubiegłego wieku, a kaseta umieszczona 5.11 na ścianie wieży wodnej z zegarem na terenie Sieci Badawczej Łukasiewicz – PORT Polskiego Ośrodka Rozwoju Technologii przy ul. Stabłowickiej 147.

Kapsuła czasu jest częścią projektu „Sztuka Pamięci. Tu przeplata się przeszłość z przyszłością”, dofinansowanego w ramach programu miejskiego Mikrogranty NGO.

Autobus, który pomaga, znów ruszył w trasę 13.11

W ubiegłym sezonie Streetbus, czyli autobus, w którym osoby w kryzysie bezdomności mogą zjeść ciepły posiłek, ogrzać się i skorzystać z pomocy medycznej, wykonał 150 kursów, pokonał 5 tys. km i wydał 28 tys. porcji ciepłych posiłków dla 17 tys. osób. W tym roku 13 listopada ponownie wyjechał na ulice Wrocławia.

Agata Zięba

Ogrzewalnia na kółkach, jak nazywany bywa Streetbus, została uruchomiona jesienią 2020 roku. Od tego czasu przejechała około 34 tys. km i dostarczyła 125 tys. porcji zupy niemal 80 tys. potrzebujących. Osoby w kryzysie bezdomności mogą się tu nie tylko ogrzać przy ciepłym posiłku, ale także porozmawiać ze streetworkerami, czyli osobami, które wskażą im możliwe ścieżki wyjścia z trudnej sytuacji życiowej.

Trasa Streetbusa

Trasa Streetbusa jest taka jak w poprzednich latach. Codziennie o godz. 19 wyrusza z przystanku przy ul. Sieradzkiej i jedzie przez główne punkty miasta do ogrzewalni na rogu ulic Zaporoskiej i Gajowickiej. Pojazd staje na dłuższe postoje, zatrzymuje się też na życzenie.

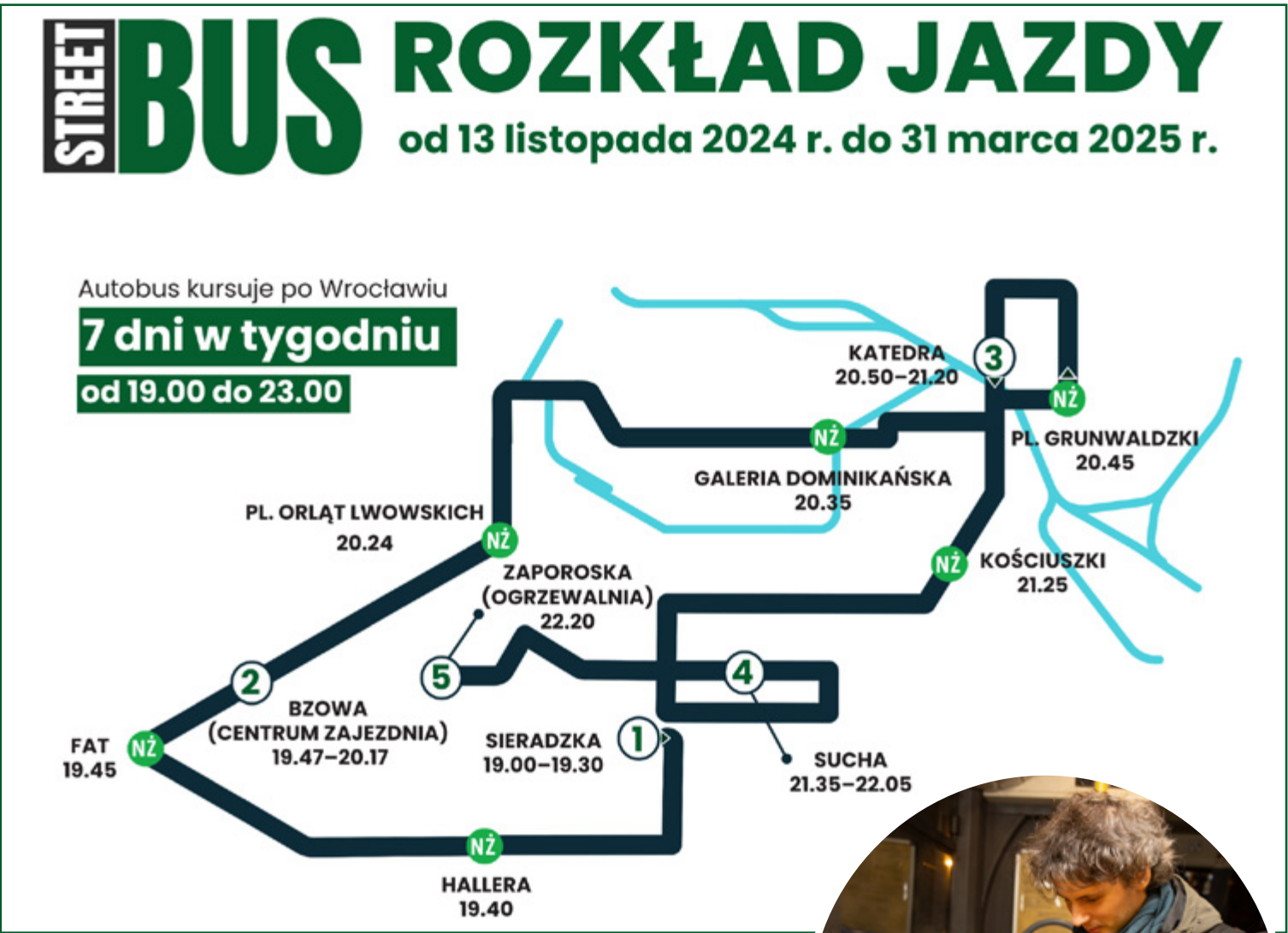
Przystanki na trasie:

- 19–19.30 ul. Sieradzka (postój)
- 19.40 al. Hallera (na życzenie)
- 19.45 FAT (na życzenie)
- 19.47–20.17 ul. Bzowa (postój)
- 20.24 pl. Orłat Lwowskich (na życzenie)
- 20.35 Galeria Dominikańska (na życzenie)
- 20.45 pl. Grunwaldzki (na życzenie)
- 20.50–21.20 Katedra (postój)
- 21.25 ul. Kościuszki/ul. Pułaskiego (na życzenie)
- 21.35–22.05 ul. Sucha (postój)
- 22.20 – ogrzewalnia, róg Zaporoskiej i Gajowickiej

Streetbus to uzupełnienie działań systemowych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i współpracujące z ośrodkiem organizacje pozarządowe. funkcjonuje dzięki współpracy Urzędu Miejskiego Wrocławia, MPK Wrocław, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrocławiu i Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta – Koło Wrocławskie.

Gdzie po pomoc?

Jeśli jesteś osobą w kryzysie bezdomności, możesz skorzystać z form pomocy, takich jak: schro-

niska, noclegownie i ogrzewalnie, łaźnie i punkty wydawania odzieży, jadalnie.

Schroniska, noclegownie, ośrodki wsparcia

Ogrzewalnia dla osób w kryzysie bezdomności
(1.10–30.04), ul. Gajowicka 62, tel. 530 712 650

Noclegownia im. św. Brata Alberta dla Bezdomnych Mężczyzn
ul. Małachowskiego 15, tel. 71 717 34 25; ul. Bogedaina 5, tel. 71 336 70 07

Schronisko im. św. Brata Alberta dla Bezdomnych Kobiet
ul. Sołtysowicka 21F, tel. 71 355 44 66

Ośrodek wsparcia dla osób w kryzysie
ul. Pieszycza 32, tel. 71 392 59 12

Ośrodek wsparcia dla osób w kryzysie
ul. Jedności Narodowej 187a, tel. 71 342 00 68

Dom Ciepła
ul. Reymonta 8, tel. 71 329 10 39

Centrum Wsparcia
ul. Lelewela 23/2 i ul. Prosta 46/7, tel. 71 341 28 97

Dom Integracji
ul. Kilińskiego 36/5, tel. 531 261 278

Ośrodek readaptacji społecznej
ul. Obornicka 58A, tel. 71 329 08 06

Dom dla kobiet
ul. Gliniana 28/30, tel. 71 367 14 15

Dom dla Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży
ul. Pomorska 16b, tel. 71 321 05 50

Specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie
ul. Bora-Komorowskiego 31, tel. 71 736 06 82

Nadodrzańskie Centrum Wsparcia – Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla rodzin doświadczających przemocy
ul. Rydygiera 45A, tel. 71 796 40 85 całodobowy

Jadalnie

Jadalnia Wrocławskiej Caritas
ul. Słowiańska 17, tel. 71 372 19 86

Kuchnia charytatywna przy klasztorze franciszkanów
al. Kasprowicza 26, tel. 71 327 35 93

Kuchnia charytatywna
ul. Monte Cassino 64, tel. 71 348 32 30

Punkt wydawania pakietów żywnościowych w paczkach
ul. Poznańska 48, tel. 508 101 016

TOMASZ HOŁOD

Łaźnie i punkty wydawania odzieży

Łaźnia i punkt wydawania odzieży
ul. Katedralna 7, tel. 71 327 13 16 (łaźnia damsko-męska czynna w pon., śr. i pt. w godz. 6–14)

Łaźnia przy noclegowni
ul. Małachowskiego 15, tel. 71 717 34 25 (łaźnia męska czynna od pon. do pt. w godz. 10–14)

Punkty wydawania odzieży

ul. Bujwida 34, tel. 71 328 02 54; ul. Dubois 11/13; ul. Poznańska 48 – teren dawnej jednostki wojskowej, tel. 508 101 016

Rok 2025 we Wrocławiu Rokiem Pojednania

„Przebaczamy i prosimy o przebaczenie” – autorem tych znanych na całym świecie słów był związany z Wrocławiem kardynał Bolesław Kominek. Centrum Historii Zajeżdźnia zaprasza 18.11 w samo południe w 59. rocznicę wymiany listów pomiędzy biskupami polskimi a niemieckimi pod pomnik wybitnego duchownego na Wyspę Piasek.

Redakcja

„W 2025 roku obchodzić będziemy 60. rocznicę powstania Orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich, 45. rocznicę powstania Solidarności i 80. rocznicę zakończenia II wojny światowej. Idee dialogu, wzajemnego szacunku i pojednania są podstawowymi wartościami, na których opiera się tożsamość współczesnego Wrocławia. Ustanowienie przez Radę Miejską Wrocławia roku 2025 Rokiem Pojednania będzie okazją do promowania naszego miasta jako tego, któremu te uniwersalne wartości są szczególnie bliskie” – napisano w rezolucji rady z 12 września 2024.

Nieznany ojciec Europy

Kardynał Bolesław Kominek do Wrocławia przyjechał w październiku 1956 r. (nominację biskupią dostał pięć lat wcześniej, nie mógł jednak przybyć na Dolny Śląsk). Był uczestnikiem Soboru Watykańskiego II, ale przede wszystkim inicjatorem

przesłania pojednania, które w historii nie miało sobie podobnych.

Słynny list do biskupów niemieckich był jednym z 56 dokumentów z zaproszeniami na obchody tysiąclecia chrztu Polski. Ustalenia badaczy z wrocławskiego Ośrodka Pamięć i Przyszłość –

Pomnik kardynała Bolesława Kominka na Wyspie Piasek, a sam kardynał na zdjęciu w kółku

Centrum Historii Zajeżdźnia, wprost wskazują, że głównym architektem historycznego gestu był właśnie kardynał Kominek.

To właśnie w redagowanym przez niego liście wybrzmiały słynne słowa „Przebaczamy i prosimy o przebaczenie” – które 20 lat po koszarze II wojny światowej wzbudziły ogromne poruszenie.

Pomnik w 40. rocznicę

Liczący ponad 4 m pomnik kard. Bolesława Kominka idealnie wpasował się w otoczenie Wyspy Piasek. W ten sposób Wrocław 3 grudnia 2005 r. w 40. rocznicę wystosowania orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich upamiętnił kościelnego dostojnika.

Do miasta powrócił także list... Jeszcze kilka lat temu nie było stuprocentowej pewności, co do autorstwa tego dokumentu. Dopiero odnaleziony w archiwum w Rzymie przez Andrzeja Jerie i Wojciecha Kucharskiego z CH Zajeżdźnia rękopis, napisany osobiście przez

arcybiskupa Bolesława Kominka, pozwolił na bezdyskusyjne wskazanie autora słynnych słów.

W grudniu zeszłego roku dokument został przywieziony do Wrocławia, a 10 marca 2024 r. – w 50. rocznicę śmierci kard. Kominka – zaprezentowano go publicznie w auli Papieskiego Wydziału Teologicznego na Ostrowie Tumskim. Z inicjatywy arcybiskupów metropolii wrocławskiej, warszawskiej oraz metropolii kościelnej w Kolonii w Niemczech złożono także aplikację o wpisanie orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich na Listę Dziedzictwa UNESCO Pamięć Świata. Tego samego dnia na ulice Wrocławia wyjechał niebieski tramwaj nazwany imieniem kardynała, a w katedrze św. Jana Chrzciciela otwarto wystawę „Orędownik Pojednania”.

Uczcijmy go razem!

59 lat po napisaniu słynnego listu CH Zajeżdźnia zaprasza wrocławian do wspólnego złożenia kwiatów przed pomnikiem wrocławskiego hie-

rarchy, aby pokazać pamięć o człowieku, który tak mocno związał się z naszym miastem. Uroczystości odbędą się w poniedziałek 18 listopada o godz. 12 przy ul. Najświętszej Marii Panny, przy wejściu na Ostrów Tumski we Wrocławiu.

Kardynał Bolesław Kominek był ojcem nowoczesnego myślenia. Według niego bycie dobrym Polakiem nie stało w sprzeczności z byciem dobrym Europejczykiem. Inspirując się wiarą, szukał porozumienia.

Tekst Orędzia przeszedł do historii i stał się standardem w relacjach. Możemy być dumni, że to z Dolnego Śląska wyszedł sygnał, że jesteśmy gotowi do przebaczenia, pojednania i współpracy – arcybiskup Józef Kupny, metropolita wrocławski

Rękopis listu

Tramwaj im. kard. Bolesława Kominka

Akademia H₂O – laboratorium nie z tej Ziemi

Duch w butelce, tęcza w probówce. Brzmi jak zjawiska paranormalne, a tymczasem to nazwy niesamowitych eksperymentów, w których główną rolę odgrywają dwie niezbędne do życia substancje – woda i powietrze. Takie cuda tylko w Akademii H₂O – autorskim projekcie edukacyjnym MPWiK Wrocław. Właśnie wystartowała 3. edycja.

Redakcja

W Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 26 przy ul. Cynamonowej było barwnie i wesoło. W środę, 6 listopada, ta dobra zabawa za inaugurowała poważny program edukujący o zasobach wodnych i trosce o środowisko naturalne. Co ważne zajęcia Akademii H₂O opierają się na podstawie programowej nauk przyrodniczych dla klas 1–3. MPWiK i Departament Edukacji Urzędu Miejskiego Wrocławia już trzeci rok z rzędu uczą, że szacunek do wody i najbliższego otoczenia to we Wrocławiu priorytet.

RAFAŁ OGRÓDOWICZ

Pierwsi w kraju

Inauguracja tegorocznej Akademii H₂O w Zespole Szkolno-Przedszkolnym przy ul. Cynamonowej zamieniła się w przednią zabawę drugoklasistów

Wrocław postawił na kompleksową edukację ekologiczną w szkołach podstawowych już w 2022 r. Akademia H₂O to autorski program MPWiK Wrocław skierowany do uczniów klas 2. Materiały przygotowane przez ekspertów z wrocławskich wodociągów wzbudzają zainteresowanie dzieci i motywują je do poszerzania wiedzy. Ideą twórców jest to, by troska o środowisko stała się dla nich czymś naturalnym.

– Cieszę się, że to właśnie nasze miasto, jako pierwsze

w Polsce, już trzeci rok z rzędu wprowadza we wszystkich podstawówkach kompleksowy cykl zajęć o ekologii – podkreśla Ryszard Kessler, wiceprezydent Wrocławia.

Od startu Akademii w samym Wrocławiu ukończyło ją około 13,5 tys. dzieci (i kolejnych 1500 w ościennych gminach). W tym roku do programu dołączyło ponad 6 tys. wrocławskich drugoklasistów. Naukę wzbogacają karty pracy, scenariusze lekcji, plansze edukacyjne, komiksy,

filmy i animacje – wszystko stworzone przez MPWiK.

Bawiąc, uczy

– Wrocławscy drugoklasiści już teraz wiedzą, że myśląc i działając lokalnie, osiągną globalny sukces. To oni za kilkanaście lat będą rządzić tym światem i dlatego warto zainwestować w ich pozytywne nawyki ekologiczne. Wrocławskie wodociągi to wiedzą. Z każdym kolejnym rokiem, w którym Akademia H₂O jest obecna we wrocławskich podsta-

wówkach, jesteśmy spokojniejsi o naszą przyszłość na tej planecie – mówi Przemysław Gałęcki, wiceprezes MPWiK Wrocław.

– Mimo wieloletniego doświadczenia w pracy z dziećmi i młodzieżą, stale fascynuje mnie ich ciekawość świata. Do nas – dorosłych – należy właściwie nią pokierować i dać naszym uczniom dobry przykład. Praca na podstawach jest trudna, ale dzięki projektowi Akademia H₂O widzimy, że ten trud ma sens, a nauczyciele, którzy nas wspierają, poka-

zują, że wrocławska edukacja jest na najwyższym poziomie – dodaje Jarosław Delewski, dyrektor Departamentu Edukacji UMW.

Projekt Akademii H₂O, poza sukcesem we Wrocławiu, zdobywa zainteresowanie innych samorządów. MPWiK udziela licencji na jego realizację, a materiały edukacyjne są dostosowywane do potrzeb poszczególnych gmin. Od ubiegłego roku Akademię H₂O prowadzą w swoich szkołach gminy: Czernica, Kąty Wrocławskie, Długołęka, Kobierzyce.

Młodzież tworzy na ważne tematy

W Przejściu Dialogu trwa wystawa pokonkursowa 2. Przeglądu Młodzieżowej Reklamy Społecznej (PeMrSa) zatytułowana „Rewolucja Społeczna Zaczyna się We Mnie”. Wizyta na wystawie to okazja, by spojrzeć na świat oczami młodych artystów. Zobacz do 18 grudnia.

Redakcja

W przeglądzie, zorganizowanym przez Technikum nr 15 im. Skłodowskiej-Curie przy ul. Skwierskiej, wzięli udział uczniowie i uczennice szkół technicznych i artystycznych z całej Polski.

Do konkursu zgłaszano prace w formie plakatów, filmów, fotografii i spotów radiowych. Każda praca to indywidualny głos na temat wyzwań współczesnego świata: od ekologii i przemocy, przez wykluczenie i hejt, po konflikty zbrojne i kwestie nierówności. Teraz można je oglądać w Przejściu Dialogu przy Świdnickiej 19. Potrwa do 18 grudnia.

Dialog młodych, przestrzeń na refleksję

„Rewolucja Społeczna Zaczyna się We Mnie” to nie tylko slogan, ale i wezwanie do dialogu. Poprzez swoje dzieła młodzi twórcy wskazują, co według nich wymaga zmiany i jaki świat chcieliby widzieć w przyszłości. Wystawa w Przejściu Dialogu to przestrzeń na refleksję – każdy odwiedzający może poczuć emocje i wrażliwość, z jaką młode pokolenie wyraża swoje poglądy na ważne społecznie tematy. „Przejście Dialogu, jako międzykulturowa przestrzeń dialogu, z dumą oddaje głos młodemu pokoleniu, wierząc, że ich głos może

wpłynąć na naszą rzeczywistość. Zachęcamy, aby przyjść, zobaczyć i zastanowić się, co dla nas oznacza rewolucja społeczna” – zapraszają prowadzący miejsce spotkań w Przejściu Świdnickim. Wystawę można oglądać do 18 grudnia br. od poniedziałku do soboty w godzinach 9–17 w tygodniu i 10–16 w soboty.

Wyraź swoje zdanie przez sztukę

Obecnie trwa przyjmowanie prac do trzeciej edycji przeglądu. Podobnie jak w ubiegłych odsłonach, do udziału w konkursie mogą się zgłosić osoby uczęszczające do liceów sztuk plastycznych oraz

uczniowie i uczennice techników kształcący się w zawodach:

- technik reklamy,
- technik fotografii i multimedialnych,
- technik grafiki i poligrafii cyfrowej.

Temat prac (plakatów, spotów radiowych, filmów czy prac fotograficznych) będzie nawiązywał do hasła „Co mnie...”. Termin przesyłania prac upływa 17 stycznia 2025 roku.

➤ Więcej informacji na stronie wcrs.wroclaw.pl

Wrocławskie Dni Gerontologii 2024

Od 15 do 16 listopada na Wydziale Farmacji Uniwersytetu Medycznego przy ul. Borowskiej 211 odbędzie się interdyscyplinarna konferencja połączona z debatą i wymianą dobrych praktyk oraz poszukiwaniem rozwiązań w zakresie zdrowia psychicznego, fizycznego, opieki i polityki senioralnej. Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego zaprasza do uczestnictwa seniorów i ich rodziny, opiekunów, a także liderów środowisk senioralnych. Udział w wydarzeniu jest bezpłatny, ale wymagana jest rejestracja online bądź na miejscu w dniu wydarzenia.

➤ Więcej na wro.news/dni-gerontologii

Dzień Życzliwości, jak dobre wieści, ogłosi trąbka

Wrocław, jak co roku, będzie hucznie obchodził ulubione święto wrocławian – Dzień Życzliwości. I choć wypada ono w czwartek 21 listopada, świętowanie potrwa nawet 12 dni! Jednym z punktów programu jest „Trąbka życzliwości”, wydarzenie w Operze Wrocławskiej. Magdalena Talik pyta pomysłodawczynię o ten wyjątkowy projekt.

Czym jest tytułowa trąbka życzliwości w koncercie z okazji Dnia Życzliwości?

Główną bohaterką tego wydarzenia! Trąbka jest znana od wielu wieków, grano na niej hejnały, fanfary, używano, kiedy trzeba było wysłać w świat rozpoznawalny sygnał. A 20 i 21 listopada w Operze Wrocławskiej trąbka będzie obwieszczała dobre, pozytywne emocje, zapowiadała, że na scenie operowej dzieje się coś dobrego i pięknego.

Jak będzie wyglądał przygotowywany właśnie w Operze Wrocławskiej spektakl. Ile będzie trwał, czego mogą się spodziewać widzowie?

Biorąc pod uwagę percepcję dzieciaków i ich umiejętność skupienia, chcemy zmieścić się mniej więcej w godzinie lekcyjnej, czyli w 45 minutach.

Oprócz tradycyjnych utworów instrumentalnych usłyszymy i – to ważne – będziemy się bawić przy 6 specjalnie napisanych przez nasz zespół piosenkach. Słowa do czterech piosenek są autorstwa Marcina Ciupidy, zaś do dwóch pozostałych autorstwa Elżbiety Sokołowskiej. Ona także skomponowała muzykę do wszystkich utworów.

Piosenki są głównie o emocjach i chcemy, aby widzowie z ich pomocą oswoiili różne smutki, trudności, zazdrości. Często spotykają nas na co dzień – w domu, na ulicy, w tramwaju. Pragniemy pokazać, że mamy sposób na to, aby z nimi żyć. Jedna z piosenek jest poświęcona nieproszonemu gościowi, czyli złości.

Dorota Sosna prowadzi w Operze Wrocławskiej strefę edukacyjną i zaprasza na „Trąbkę życzliwości”

Ale będziemy też mówić o radości, uśmiechu, cieple, szczęściu. A przede wszystkim ważne jest dla nas, aby przekazać, czym jest dobre słowo. Bo życzliwość zaczyna się od dobrego słowa. Słowo ma MOC! To mały gest, który wiele znaczy i może sprawić wiele dobra.

Chyba często nie jesteśmy skorzy do mówienia dobrych słów, do chwaleń innych.

To prawda, zresztą, kiedy pyta się ludzi o ich słabe i mocne strony, te pierwsze wymienią od razu, nad

drugimi będą się mocno zastanawiali.

Nasz koncert „Trąbka Życzliwości” to propozycja, aby jednak zrobić ten wysiłek, pomyśleć o pozytywach, oswoić je i od nich zaczynać dzień. No i muszę dodać, że życzliwość i muzyka mają ze sobą sporo wspólnego – podobne role, zadania do wykonania i... misję, np. wyciszają, otulają, inspirują, zachęcają do innego spoglądania na problem.

Mówi się, że muzyka łagodzi obyczaje.

Oczywiście, muzyka jest też sposobem na to, aby wyrazić swoje emocje, rozładować stres, uspokoić siebie, ukoić smutek czy wreszcie opowiedzieć historię.

Słuchanie, śpiewanie czyni nas łagodniejszymi, pozwala wrócić do przyjaznego świata.

Koncert „Trąbka życzliwości” jest przeznaczony głównie dla dzieci?

Nie ma określonej kategorii wieko-

wej, choć tworzyliśmy go z myślą o dzieciach przedszkolnych i wczesnoszkolnych. Ale zapewniamy najlepszą muzykę dla najmłodszych i najstarszych, bo muzyka nie zna granic.

Dzieciaki przyjdą do nas na dwa koncerty (o godz. 10 i 12) 21 listopada, natomiast dzień wcześniej – 20 listopada zapraszamy na godz. 18 rodziców, dziadków, opiekunów ze swoimi pociechami.

Będzie świetna zabawa, bo na scenę zapraszamy artystów w różnym wieku – dziewczynki z naszego studia baletowego, ponad 30-osobowy chór dziecięcy, kwartet smyczkowy, perkusistę i trębacz, czyli muzyków z orkiestry Opery Wrocławskiej i, rzecz jasna, dwóch solistów, bo w operze nie może zabraknąć śpiewaków, a przy fortepianie usiądzie Elżbieta Sokołowska, autorka muzyki do piosenek.

Dla dzieciaków ważnym aspektem jest, że o życzliwości śpiewać będą ze sceny też dzieciaki?

Zdecydowanie. Dzieci mają największą moc w przekazywaniu takich emocji. Są naturalne, autentyczne, spostrzegawcze, niczego nie udają, zwłaszcza emocji. Same doświadczają ich na co dzień, więc będą najwierniejszymi odtwórcami i prześlą ze sceny życzliwe pozdrowienia publiczności.

Zapraszamy, aby przyjść do Opery Wrocławskiej i wspólnie z nami celebrować Dzień Życzliwości. A potem dzielić się dobrem z innymi i w świat wysłać pozdrowienia i pozytywne emocje.

ŻYCZLIWOŚĆ TO JEST TO: WYDARZENIA JUŻ OD 12.11

12-24.11 Życzliwa Biblioteka

- Kartki życzliwości – od 12 do 23.11 w godzinach otwarcia biblioteki, Filia nr 46, ul. Tarnogórska 1, wystawa kartek wykonanych przez przedszkolaki, które pokazują, czym jest dla nich życzliwość
- Życzliwość ma moc – od 12 do 23.11 w godzinach otwarcia biblioteki, Filia nr 63, pl. Wyzwolenia 4, trwa zabawa: wylosuj kartkę z życzliwym zadaniem i podejmij wyzwanie
- Życzliwe Regały – od 12 do 23.11 w godzinach otwarcia biblioteki, Filie nr 1, 5, 6, 10, 11, 12, 14, 16, 18, 19, 23, 37, 40, 44 i 58, przy wejściu do biblioteki oferują półkę z życzliwymi książkami

- Życzliwa Tablica – od 18 do 23.11 w godzinach otwarcia biblioteki, Filia nr 11, ul. Krzywoustego 286, zaprasza do umieszczania kartek z miłymi słowami, życzeniami lub pozytywnymi myślami dla innych na specjalnej tablicy

15-24.11 Życzliwa Wystawa – na ulicy Świdnickiej będziecie mogli zobaczyć wszystkie plakaty Dnia Życzliwości, z poprzednich lat, wykonane przez znanego, wrocławskiego grafika pana Andrzeja Tylkowskiego.

19.11 godz. 17 „Życzliwe rozmowy” – spotkanie na temat Porozumienia Bez Przemocy, Uniwersytet SWPS, sala nr 107, wstęp wolny, zapisy: university.swps.pl/dzien-zyczliwosci

19.11 godz. 19 Nocne Listowanie na Politechnice Wrocławskiej, bud. H-14, wstęp wolny

19.11 godz. 20 Improkracja w Dniu Życzliwości – improwizowany teatr z gościem Grzegorzem Mazoniem, Vertigo Jazz Club & Restaurant. Bilety do nabycia na: <https://vertigojazz.pl/pl/bilety>

20.11 godz. 17 „Trąbka życzliwości” w Operze Wrocławskiej, bilety na stronie: www.opera.wroclaw.pl

20.11 godz. 17 „Życzliwe rozmowy” – spotkanie na temat Porozumienia Bez Przemocy, Uniwersytet SWPS, sala nr 107, wstęp wolny, zapisy: university.swps.pl/dzien-zyczliwosci

Wrocławska Nagroda Artystyczna 2024

Poznajcie nominowanych do Wrocławskiej Nagrody Artystycznej 2024 w trzech dziedzinach: muzyka, teatr, sztuki wizualne. Laur przyznają wrocławscy dziennikarze, krytycy, kuratorzy. Wyniki 10 grudnia.

■ Magdalena Talik

Nominowani za sezon 2023/2024:

Muzyka (muzyka poważna)

- Artur Bielecki – muzykolog, współzałożyciel wrocławskiego Towarzystwa im. Józefa Hofmanna.
- Zbigniew Pilch – jeden z najwybitniejszych skrzypków barokowych, koncertmistrz Wrocławskiej Orkiestry Barokowej.
- Agata Zemla – kompozytorka, biologka, muzyczna projektantka i aktywistka.
- Karol Mossakowski – należący do najwybitniejszych wykonawców muzyki organowej.

Muzyka (muzyka rozrywkowa)

- Lech Janerka – uosobienie rockowego Wrocławia.
- Maciek Kurowicki – założyciel i lider zespołu HURT.
- Zespół nago – Martyna Baranowska, Antoś Mąkosa, Mateusz Galecki, Michał Nowakowski, Kuba Wojciechowski, Marcin Włodarczyk.

Galę wręczenia nagród w Narodowym Forum Muzyki 10 grudnia uświetni występ duetu Skalpel

- Zbigniew Lewandowski „LevandeK” – perkusista, lider zespołu Zbigniew Lewandowski Quintet.

Teatr

- Emose Uhunmwangho – aktorka Teatru Muzycznego Capitol.
- Marcin Liber – reżyser teatralny, scenarzysta, scenograf.
- Teatr Kambak – integracyjny teatr prowadzony przez Agatę Obłąkowską-Mazurkiewicz i Macieja Mazurkiewicza.

- Dominik Smaruj – aktor Wrocławskiego Teatru Współczesnego.

Sztuki wizualne

- Mika Drozdowska – kuratorka wrocławskiej Galerii Sic! BWA Wrocław.
- Olaf Brzeski – rzeźbiarz i rysownik, autor instalacji i filmów eksperymentalnych.
- INDUSTRIAL ART. – Maciek Frett – kurator, Arkadiusz Bagiński – artysta grafik.
- Barbara Banaś – kustosz dy-

plomowany Muzeum Narodowego we Wrocławiu.

- Wrocław Off Gallery Week-end – niezależna inicjatywa artystyczna.
- Kino Manual, czyli Aga Jarzab i Maciek Bączyk – duet artystyczny zajmujący się sztuką light art, animacją i muzyką.
- Yuriy Biley – artysta wizualny i kurator.

Zwycięzców poznamy 10 grudnia w Sali Czerwonej Narodowego Forum Muzyki.

Jest Piekarnia, będzie Stajnia

W odrestaurowanym budynku po koszarach artylerii pruskiej z XVIII w. na wyspie Kępa Mieszczańska (ul. Dmowskiego 13b) będzie działać Stajnia – nowa przestrzeń instytucji kultury 66P. Wieczór otwarcia zaplanowano na 15.11 w godz. 18–21 (wstęp wolny). Rozpocznie się od performansu Barbary Gryki i Macieja Kryńskiego. Na wydarzeniu zaprezentuje się również Naked Man Collective. Wieczór zakończy koncert Mahjong, solowego projektu Mai Kozłowskiej.

Wypożycz i oddaj w księżkomacie

16.11 Miejska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Różewicza we Wrocławiu odda do użytku pierwszy księżkomat, który umożliwi całodobowe wypożyczanie i zwrot zbiorów. Nowe urządzenie stanie przy Filii nr 22 przy ul. Chociebuskiej 8–10. Aby skorzystać z księżkomatu, trzeba mieć kartę MBP, zamówić wybrany tytuł online z opcją odbioru w księżkomacie, po otrzymaniu maila, odebrać książkę w porze, która jest dla Ciebie dogodna. Zwrot jest równie prosty. W księżkomacie można także wybrać książki polecane przez bibliotekarzy dostępne bez zamawiania.

Hala Stulecia brzmi miłością i hip-hopem

W weekend 22 i 23 listopada Halę Stulecia przejmą fani hip-hopu i drum'n'bass. Wszystko za sprawą dwóch dużych festiwali muzycznych: One Love Music Festival 2024 i Wrocław Hip Hop Festival. Kogo zobaczymy i usłyszymy pod kopułą?

■ Agata Zięba

W piątek 22.11 scenę opanują koncerty czołówki sceny rapowej, w sumie będzie ich 11. Wystąpią: Chivas, Young Multi, Żabson, Paluch, Kukon, Otsochodzi, Guzior, Young Igi, Vkie, DJ Soina, Arne. Tradycyjnie swoje show zaprezentuje również DJ Soina, nie zabraknie twerkujących tancerek z Candiez i Mad Boss Army, a całość poprowadzi Yurkosky.

To już 9. edycja imprezy. Na wielkiej scenie występowi towarzyszyć będzie oprawa multimedialna. Bilety i więcej informacji na www.hiphopfestival.pl.

Dzień później, 23.11 (sobota) Halę przejmą artyści One Love Music Festival, który w nowej formule łączy koncerty najpopularniejszych polskich artystów z najlepszą selekcją muzyki elektronicznej z naciskiem na drum'n'bass.

Na scenie: Daria Zawiałow, Nosowska, Igo, Grubson, Lordofon, Matylda/Lukasiewicz. W tym roku na alternative stage we Wrocławskim Centrum Kongresowym zagrają: A.M.C. feat Phantom, Mefjus, 1991. Za bujające rytmy R&B odpowiadać będzie Rosalie., a za melodyjną elektronikę duet We Draw A. Szczegóły dotyczące wydarzenia i bilety na stronie www.onelove.pl.

Korelacje od 21.11 w kinie DCF

To pierwsza tego typu inicjatywa w Polsce: Dorota Masłowska, Artur Andrus, Filip Springer, Filip Zawada, Agnieszka Wolny-Hamkało, Michał Witkowski i Bartosz Kędziński napisali i nagrali swoje narracje do polskich filmów. Wybrane przez nich dzieła wzbogacone o autorską formę audiodeskrypcji będzie można obejrzeć w dniach 21–24.11 podczas 1. edycji Festiwalu Korelacje we wrocławskim kinie DCF. Na widzów czeka: 11 seansów, w tym 6 premier filmów z autorskimi narracjami i spotkania z literatami, a także wydarzenia muzyczne.

Hip Hop Festival przyciąga tłumy – na zdjęciu edycja z 2022 roku

Marta Hożewska: Na targ idzie się po przygodę

Co przyciąga ludzi w niedzielę na wrocławski Targ pod Młynem Sułkowice, skoro każdego innego dnia mogą robić zakupy w dyskontach albo galeriach handlowych? Marta Hożewska, autorka książki „Miejsce życzliwe”, uważa, że przede wszystkim emocje. To one były także impulsem do napisania książki.

I Beata Turska

– Nawet jeśli przychodzi się tu po coś konkretnego, np. miód albo sznurowadła, to jest to zwykle pretekst. Na targ idzie się po niespodziankę, przygodę – mówi Marta Hożewska. W najbliższą sobotę (15 listopada) o godz. 18 będzie można się z nią spotkać w księgarni Tajne Komplety (przejście Garncarskie 2).

W poszukiwaniu św. Graala

Na targ przychodzi się na przykład po to, by znaleźć coś jedyne w swoim rodzaju, odkryte na własną rękę piękno, niekoniecznie to oczywiste. Na ekscytację, która towarzyszy takim poszukiwaniom, trudno liczyć w sklepach pełnych powtarzalnych towarów.

Co może być takim skarbem? – Dla każdego jest nim co innego – nie ma wątpliwości autorka. – Niedawno za 12 zł kupiłam cztery motki wspaniałej turkusowej włóczki z alpaki. Świetna okazja? No tak, bo była warta o wiele więcej.

Ale skarbem są dla mnie przedmioty pozornie bez wartości, tak jak uszyta przez kogoś maleńka, mocno wytarta laleczka, którą tu kiedyś znalazłam. Wzruszyła mnie, przypomniła dzieciństwo. Pomyślałam, że pewnie była dla kogoś bardzo cenna i że muszę ją kupić, żeby nie wylądowała na śmietniku.

Tysiące wehikułów czasu

Targ uruchamia w ludziach wspomnienia, a wspomnienia emocje. – Dwudziestoletnia dziewczyna, którą cytuję w swojej książce, powiedziała mi, że przychodzi pod Młyn, bo tu jest jak u jej babci – mówi Marta Hożewska. – Te

wszystkie święte obrazki, makatki budzą jej czułość.

Poupychane w kartonach i poustawiane na straganach przedmioty są jak wehikuły czasu, które mogą nas zabrać do różnych epok: do czasów Breslau, wczesnego Gomułki, późnego Gierka, lat transformacji.

Znalezionym na targu skarbem może być także brak pośpiechu i możli-

wielkowiejskością a prowincjonalizmem, socjalizmem a kapitalizmem, snem a jawą. I właśnie ta jego wielowarstwowość ją fascynuje.

Jednym z bohaterów książki jest Roman Rogala, który w ceglany budynku Młyna ma magiczny warsztat. Sąsiadem Romana Rogali jest Wojciech Wołoszyński, właściciel Szpar-

jekty ekslibrisów. Fascynujących postaci jest w książce więcej: Filip Zawada, który zabiera do siebie na emeryturę kulawe przedmioty, pan, który niczym sztukmistrz kroi kapustę na tysiąc sposobów, Ravi z Indii, sprzedający masala chai z kardamonem, Katarzyna Podstawek, która do swojego sklepu internetowego Breslauerin wyszu-

istnienia i od początku uważa, że to fascynujące miejsce, jednak o książce zaczęła myśleć dzięki pani Ewie Szczepańskiej, która sprzedaje tu ciasta. – Pani Ewa lubi kontakt z ludźmi, rozmowy. Stojąc w kolejce, słuchałam skrawków historii o miłości jej życia i o tym, jak ją utraciła – wspomina autorka. – Byłam poruszona i to właśnie był ten „klik”, który sprawił, że zaczęłam myśleć o książce. Tu każdy ma swoją historię.

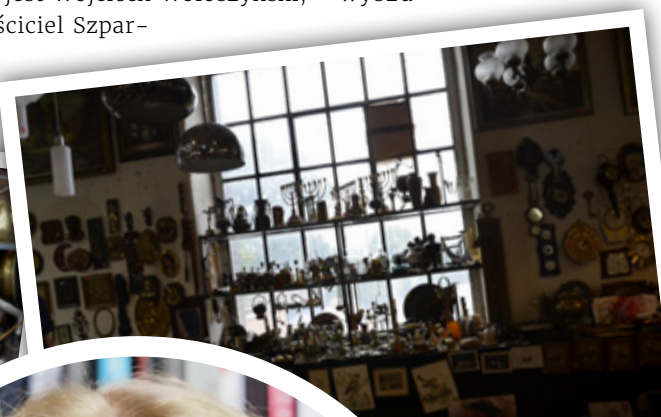
Idealny nieład

Targ pod Młynem nie jest doskonały ani ułożony. Nie ma takich ambicji. Czy w uporządkowanej przestrzeni pozostałby tym samym? – No właśnie nie wiem – mówi pisarka. – Z jednej strony myślę, że byłoby dobrze, gdyby ci ludzie mieli dach nad głową, żeby im do tych pudeł nie padał deszcz. Z drugiej nie jestem pewna, czy ułożona przestrzeń pełna identycznych stoisk byłaby tym samym, otwartym dla wszystkich miejscem.

Pisarka uważa, że być może rozwiązaniem byłoby coś pośredniego. Była kiedyś w Krakowie na targu zorganizowanym w zadaszonej przestrzeni przemysłowej. Nie był do końca uporządkowany, jednak panowały tam bardziej komfortowe warunki i deszcz nie moczył książek.

Targi odwiedza w każdym miejscu, do którego jedzie, także poza Polską. – Zawsze szukam tego, co wyjątkowe. Na przykład w Cieplicach spotkałam wielu byłych pracowników hut szkła, którzy przez lata gromadzili szklane odrzuty i teraz je sprzedają. A co wyróżnia Targ pod Młynem? Myślę, że przede wszystkim architektura. To właśnie Młyn nadaje mu charakter.

➤ Cały tekst przeczytasz na stronie wro.news/marta-hozewska

Marta Hożewska

wość b y c i a między ludźmi. To, że można się posnuć, pogapić, wziąć towar do ręki, odłożyć, wrócić albo i nie. I to, że nikt się nie spieszy, nie pogania, nie zbywa. Że kupując coś, można z kimś zamienić kilka słów.

Pomiędzy światami

Marta Hożewska napisała, że Targ pod Młynem Sułkowice jest czymś pomiędzy Breslau a Wrocławiem,

galni, który – jak o sobie mówi – zajmuje się ratowaniem bezbronnego piękna, upychanego do kontenerów na śmieci i wywózonego do punktów skupu makułatury. Ocalił na przykład 90 plansz komiksów Krystyny Wójcik, niezwyklej artystki i jednej z nielicznych Polek zajmujących się tą sztuką, a także jej grafiki i pro-

kuje na targu ubrania i dodatki retro, Agnieszka Traczyńska, artystka, która tworzy akwarelowe impresje z targu i kapelusze z rzeczy, które na nim znajduje.

Marta Hożewska bywa na Targu pod Młynem od początku jego

To już finał - ostatni taniec Kosynierów

12 tytułów w ciągu 14 sezonów Polskiej Ligi Lacrosse zdobyła ekipa z Wrocławia. Ostatni w czerwcu. Szansa na powiększenie tej kolekcji nadarzy się w niedzielę (17.11, start – godz. 11, finały 14.30). Na Stadionie Olimpijskim rozegra się wielki finał Pucharu Polski szóstek. A w przyszłym roku Kosynierów... już nie będzie.

Michał Sałkowski

Lacrosse to sport, który przypomina bieganie z siatkami na moście po trawiastym boisku. Dzięki specjalnej trójkątnej rakiecie trzeba jak najwięcej razy umieścić piłkę w bramce rywali. Kosynierzy robią to najlepiej w Polsce. Oprócz nich o trofeum zagrają ich odwieczni rywale – Legion Katowice, których nasza ekipa pokonała w tym roku w walce o złoto mistrzostw Polski. A do tego nieprzewidywalni Kraków Kings i Spartans Oświęcim.

W podziale na weekendowe turnieje

Rywalizacja toczy się w formule SIXES – w której na mniejszym wymiarowo boisku gra po sześciu graczy z jednej drużyny, a nie jak

Puchar Polski to ostatnia wielka impreza Kosynierów. Od przyszłego sezonu wejdą w struktury Panthers

w klasycznym trybie FIELD – po dziesięciu. W ramach Pucharu Polski rozgrywano weekendowe turnieje w każdym z miast gospodarzy. – Przyznaję, że mocno rotowaliśmy składem, daliśmy pograć mniej doświadczonym zawodnikom, dlatego pojawiły się też porażki w poszczególnych meczach. Na finałowe starcia w domu wyjdziemy już jednak najmocniejszym zestawieniem – mówi grający trener Mikołaj Śmigiel, który

w ubiegły weekend grał ze starszą Kosynierów w Czechach, w lacrossowym meczu All-Stars.

Ostatni taniec mistrzów

Złota i romantyczna u zarania era Kosynierów rozpoczęła się w marcu 2008 roku – teraz się zakończy. Finały Pucharu Polski będą dla nich ostatnim akcentem, bo zawodnicy wstąpią od nowego roku w struktury Panthers Wro-

claw. Nowa organizacja oznacza więcej gier w wielu odmianach lacrosse – box lacrosse (hala), sixes (szóstki), field (po 10 graczy). – Będziemy uczestniczyć w międzynarodowych rozgrywkach box lacrosse – z udziałem ekip nie tylko z Polski, ale też z Czech oraz Niemiec. Poza Polskę może wyjść też poszerzona liga szóstek – dodaje trener Kosynierów Mikołaj Śmigiel. Więcej szczegółów poznamy w najbliższych miesiącach.

Korekta składu i koniec serii porażek

Po falstarcie w lidze polskiej i europejskiej klub ruszył na rynek transferowy. Pierwszy mecz po korekcie składu koszykarze wygrali, drugi przegrali i powoli żegnają się z Koszykarską Ligą Mistrzów. Teraz czeka ich spotkanie z Zastalem w Zielonej Górze.

Adam Waczyński ma na koncie 276 meczów w hiszpańskiej lidze ACB

Błażej Organisty

W sobotę 9.11 WKS przerwał serię 5 porażek, wygrywając w Orbicie ze Startem Lublin 87:77. Najlepszy mecz w sezonie zagrał Ajdin Penava: 15 punktów (8/11 z linii osobistych), 5 zbiórek i 5 przechwytów. Mocne liczby widnieją w protokole także przy nazwiskach Nunez (16 oczek i 7 zbiórek) i Senglin (17 punktów, 6/11 z gry, 8 zbiórek). Miodrag Rajković uznał, że kluczem do sukcesu była obrona, która nie pozwoliła rywalom podkręcać tempa i zatrzymała ich na 26 oczkach z pola trzech sekund.

Rajković cieszył się też z tego, że koszykarze dźwignęli presję, która ciążyła na nich po słabym początku sezonu w Polsce i Europie. Ze Startem zadebiuto-

wał, wracający po kilkunastomiesięcznej kontuzji, Adam Waczyński. Doświadczony koszykarz ostatnie lata spędził w Hiszpanii (kilka lat temu wygrał EuroCup z Unicają Malaga).

We wtorek 12.11 Śląsk pojechał do Włoch na spotkanie z Reggio Emilią. Na boisko po raz pierwszy wybiegł drugi nowy zawodnik – D.J. Cooper, ściągnięty w miejsce zwolnionego Isaiaha Whiteheada. Rozgrywający na początku spisywał się świetnie, ale później został wyłączony z gry przez rywali. WKS przegrał 70:74 i praktycznie odpadł z Koszykarskiej Ligi Mistrzów. Na awans do baraży szanse są tylko matematyczne. Kolejny mecz w Orlen Basket Lidzie koszykarze Rajkovića zagrają 15.11 z Zastalem w Zielonej Górze.

Tydzień w skrócie

28-letni **Brady Kurtz** został oficjalnie nowym żużlowcem Betardu Sparty Wrocław. To pierwszy transfer WTS-u na nadchodzący sezon PGE Ekstraligi. Australijczyk w poprzednim sezonie występował w barwach ROW-u Rybnik. Był najsukuteczniejszym żużlowcem zaplecza ekstraligi ze średnią 2,4 pkt na bieg.

Drugie zwycięstwo w 6. meczu Orlen Basket Ligi odnieśli **koszykarze Śląska**. Wrocławianie pokonali Start Lublin 87:77. 16 punktów i 7 zbiórek zanotował na swoim koncie Angel Nunez.

WYDARZENIA SPORTOWE

piłka ręczna

Orlen Superliga, 13.11, godz. 20, Hala Orbita
Śląsk Wrocław – Rebud KPR Ostrowia Ostrów Wielkopolski
(Emocje TV)

Orlen Superliga, 16.11, godz. 18, Arena Legionowo
Zepter KPR Legionowo – Śląsk Wrocław
(Emocje TV)

piłka nożna

PKO BP Ekstraklasa (16.kolejka), 22.11, 20.30, Chorten Arena
Jagiellonia Białystok – Śląsk Wrocław
(Canal+ Sport3)

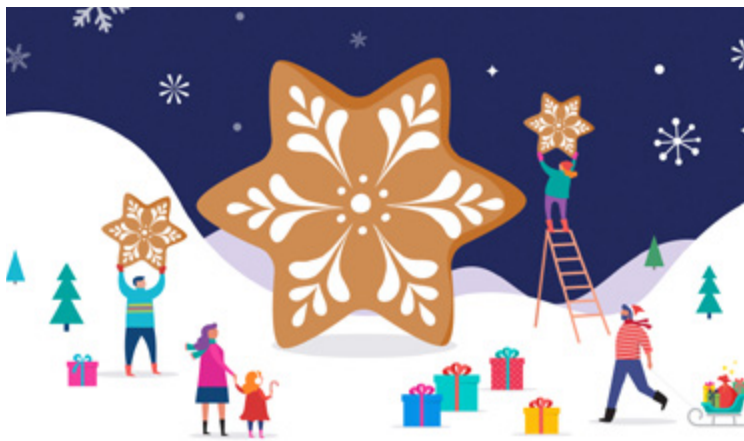
koszykówka

Orlen Basket Liga Kobiet, 18.11, godz. 19, KGHM Ślęza Arena, **IKS Ślęza Wrocław – SKK Polonia Warszawa**
(Emocje TV)

Orlen Basket Liga, 15.11, 19.30, Centrum Rekreacyjno-Sportowe
Zastal Zielona Góra – Śląsk Wrocław
(Emocje TV)

siatkówka

Tauron Liga, 15.11, godz. 19, Netto Arena
Lotto Chemik Police – #VolleyWrocław
(Polsat BOX GO)

Świąteczne warsztaty na Tarczyński Arenie od 18.11

Warsztaty z wypiekania ciasteczek pod okiem doświadczonego cukiernika, zwiedzanie Muzeum Śląska Wrocław i konkursy w Strefie Aktywności – to propozycja na listopadowe dni od Tarczyński Arena. Każdy uczestnik wyjdzie z własnoręcznie udekorowanymi ciasteczkami, certyfikatem oraz niespodzianką. W trakcie warsztatów można napić się le-

moniady. Zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku w okresie od 18.11 do 20.12. Zapisy i szczegóły: www.tinyurl.com/WarsztatySwiateczne2024. Stadion w listopadzie zaprasza także na targi branży mieszkaniowej (16-17.11), konferencję dotyczącą komunikacji samorządowej – Local-So-Me'24 (26-27.11), bal seniora (28.11) i otwarcie kolejnego sezonu Lodowiska Tarczyński Arena (od 22.11). Szczegóły na www.tarczynskiarenawroclaw.pl.

Bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia

Numer ratunkowy: **112**

Straż Miejska: **986**

Centrum Powiadamiania Ratunkowego WOPR (nr ratunkowy nad wodą): **601 100 100**

Centrum Zarządzania Kryzysowego: **71 770 22 22**

Telefony awaryjne

(bezpłatne, czynne całą dobę)

Pogotowie energetyczne: **991**

Pogotowie gazowe: **992**

Pogotowie ciepłownicze: **993**

Pogotowie wodno-kanalizacyjne: **994**

Wojciech Siudmak – wystawa grafik i rzeźb na PWr

Od wielu lat należy do najbardziej rozpoznawalnych na świecie polskich artystów. Jest uważany za czołowego przedstawiciela realizmu fantastycznego.

Od 15 do 29.11 w holu budynku A-1 (Wybrzeże Wyspiańskiego 27) można oglądać pierwszą w Polsce wystawę grafik i rzeźb 3D opartych na projektach Woj-

ciecha Siudmaka. Ekspozycja to efekt współpracy artysty z wrocławskimi inżynierami, którzy wykorzystują nowoczesne technologie. Specjalnie dla Politechniki Wrocławskiej Wojciech Siudmak przygotował serię oryginalnych projektów, które zostały zeskanowane i odtworzone w technice druku 3D na Wydziale Mechanicznym PWr. Opis chemii związanej z procesami druku powstał na Wydziale Chemicznym uczelni. Wstęp wolny.

Ważne telefony

Infolinia Urzędu Miejskiego Wrocławia: **71 777 77 77** (pn.-pt. 8-18)

Zgłoś awarię do ZDiUM: **71 376 00 22, 19501** (całodobowo)

Centrum Obsługi Klienta MPWiK: **71 34 09 655** (pn.-pt. 8-15, śr. 8-17)

Biuro Obsługi Pasażera MPK: **71 30 85 030** (pn.-pt. 7-21)

Miejskie Biuro Rzeczy Znalezionych: **71 376 08 96** (pn.-pt. 8-14, śr. 8.30-16)

Miejski Rzecznik Konsumentów: **71 777 79 02** (pn.-pt. 7.45-15.45)

Taxi Senior: **794 123 124**

Zgłoś dym ze spalania odpadów: **986** (całodobowo) lub **71 310 06 46** (pn.-pt. 7-14)

Zgłoś chore lub ranne dzikie zwierzę: **71 770 22 22** (całodobowo)

Zgłoś bezpańskiego psa lub kota: **986** (24h)

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami: **71 777 89 61** (Biuro Wrocław Bez Barier, pn.-pt. 7.45-15.45)

Telefon Zaufania MOPS: **512 198 939**

Punkt Informacyjno-Kontaktowy Anonimowych Alkoholików: **71 321 21 24, 801 033 242**

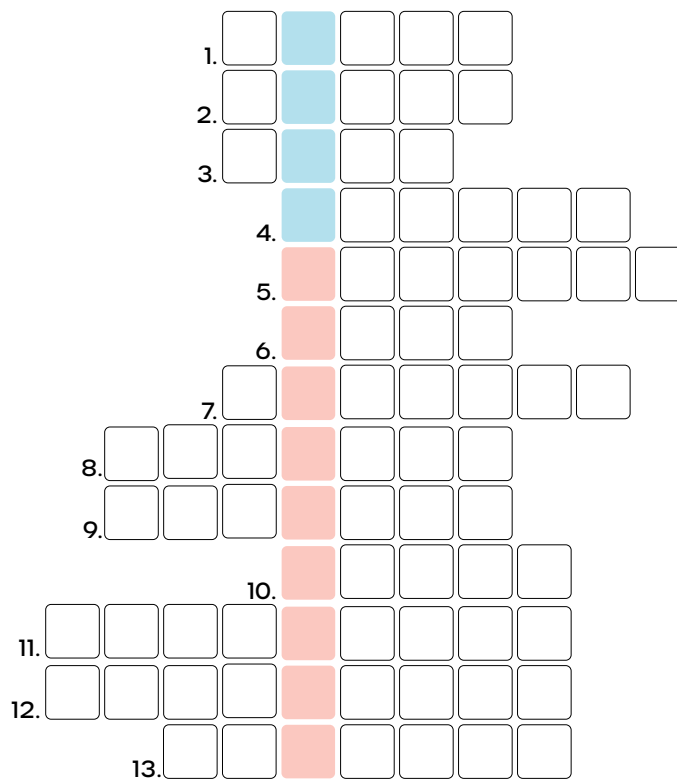
Telefon informacyjny grup rodzinnych Al-Anon: **572 945 199**

WROMIGRANT

Punkt informacji dla migrantów i uchodźców (WCRS): **71 772 49 50, 538 579 555** (pn.-pt. 9-17) Przejście Dialogu, ul. Świdnicka 19 (konsultacje osobiste pn.-sb. 12-16)

KRZYŻÓWKA NUMERU 205

- Do zajezdni lub z autostrady.
- Relikwiarz w formie popiersia.
- Powiązany z Wrocławiem miesięcznik społeczno-kulturalny.
- Naturalny wypływ wody podziemnej.
- Ulica w centrum, którą jeżdżą tylko tramwaje.
- Dominikański lub Grunwaldzki.
- Marka pojazdów MPK produkowanych pod Poznaniem.
- jazdy, wywieszony na przystankach.
- Drugi, obok tramwaju, środek komunikacji miejskiej we Wrocławiu.
- Imię prezydenta miasta.
- Wrocławska karta miejska.
- Most na A8, jego pylon ma wysokość 122 m.
- Ustępuje się je osobom starszym.

Aby wygrać jedną z trzech nagród, wystarczy wysłać hasło z krzyżówki SMS-em pod numer **664 072 606**. Koszt jednego SMS-a wg taryfy operatora.

W treści należy wpisać numer biuletynu i po kropce prawidłową odpowiedź. W tym numerze będzie to **205.HASŁO** (słowo HASŁO należy zastąpić rozwiązaniem krzyżówki). Na odpowie-

dzi czekamy do **20.11.2024 r.** do **godz. 20**. Trzech zwycięzców wyłonimy zgodnie z regulaminem spośród autorów prawidłowych odpowiedzi do **27.11.2024 r.** Skontaktujemy się z nimi w ciągu trzech dni roboczych z nr. telefonu **71 776 71 00**. **UWAGA!** Według regulaminu nagrodę można wygrać raz na 12 miesięcy. W tym wydaniu do

zdobycia: bluza z herbem Wrocławia, workoplecak i kubek. Zwycięzcami w numerze 203 (hasło: Wszyscy święci) zostali panowie: Patryk (bluza), Piotr (workoplecak) i Radosław (kubek). Gratulujemy!

➤ **Regulamin i RODO**
www.wroclaw.pl/biuletyn/#konkurs

➤ Napisz do nas!

REDAKCJA

pl. Solny 14, 50-062, Wrocław,
www.wroclaw.pl,
e-mail: biuletyn@araw.pl

Redaktor naczelna
Anna Aleksandrowicz

Redaktor wydania
Anna Aleksandrowicz

DRUK

AGORA
ul. Daniszewska 27
03-230 Warszawa

WYDAWCA
Gmina Wrocław